

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler
Orta Doğu ve Batı Asya Teşkilatı
(UCLG-MEWA)

Türkiye ve Lübnan'da Orta Doğu'dan gelen Kentsel Zorunlu
Göçmenlere Yönelik Sosyal İçerme Politikaları

Suriyeli Mülteci Akını Yönetiminde Türkiye ve Lübnan'daki Belediyelerin Rolü

Supported by the

European
Commission

Suriyeli Mülteci Akını Yönetiminde Türkiye'deki Belediyelerin Rolü

Bu rapor, Lauranne Callet-Ravat tarafından hazırlanmıştır. - İletişim : uclg-mewa@uclg-mewa.org

Ocak 2016

1 Giriş.....	1
2. Yönetici Özeti.....	2
3. Türkiye, Suriye Krizi ve Göçle İlgili Kamu Politikası Geliştirme	3
4. Sosyal İçerme.....	5
5. Belediyeler ve Türkiye'ye Suriyeli Mülteci Akını.....	8
5.3.4 Türkiye'deki Diğer Bölgeler	11
5.6. Suriyelilere Yönelik Sosyal Hizmetler Geliştirmede Belediyelerin Yaşadıkları Zorluklar	14
6. Suriye Krizindeki Ve Koordinasyon Sürecindeki Aktörler: Belediyeler sürece çok az dahiller	15
7. Fonların Takibi: Fonların Dağıtımında Belediyeler Yetersiz Düzeyde Temsil Ediliyor.....	22

1.Giriş.....	26
2. Özet	26
3. Krizle Geçen Bir Yıl Daha: Ocak 2016'daki Durumu Anlamak adına Üç Temel Nokta	27
3.1. "Sosyal Dayanışma"ya bölgesel odaklanma ve Lübnan'daki yansımaları	27
3.2. İnsani yardım tedariki noktasında devlet kurumları büyük ölçüde göz ardı edildi	27
3.3. Suriye kriziyle mücadelede ilgili "yeni" ortak olarak belediyeler	28
4. Suriyeli Mülteci Akınına Belediyelerin Cevabı	29
4.1. Mülteci akınıyla başa çıkabilmek için çökökenlilik ve değışken kaynaklar	29
4.2. Belediyelerin karşılaştıkları zorluklar neler?.....	32
4.3. Belediyeler ve insani aktörler: hassas ilişkiler	37
5. Suriyeli Mülteci Akınına Lübnan Hükümetinin Yanıtı	40
5.1. Merkezi Hükümetin Harcamaları	41
5.2. Suriye Krizi Bağlamında Adem-i Merkeziyetçilik: eski korkular & yeni teşvikler	42
5.3. Zorunlu göçmenler konusunda tutarsız kanunlar	44
6. Suriyeli Sığınmacı Akını Karşısında Temel Bağışçılar.....	45
6.1. Bağışçıların tükenmişliği ve devlet kurumlarına karşı güvensizlik	45
6.2. Kalkınma yaklaşımına geçiş bakanlıklar tarafından destekleniyor	48
6.3. Belediyeler hedefteki yeni yararlanıcılar mı?	49
6.4. Tüm Lübnan belediyeleri yardım alıyor mu?	56

1. Giriş

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG), tüm dünyada yerel ve bölgesel yönetimlerin değer, amaç ve çıkarlarını savunmak için kurulmuş bir dünya teşkilatıdır. UCLG, hem başlıbaşına şehirleri hem de yerel yönetimlerin ulusal birliklerini kucaklayan kapsamlı üyelik sistemiyle, dünyadaki en büyük yerel yönetim teşkilatı olma niteliğini taşımaktadır.

UCLG Dünya Teşkilatı'nın dokuz bölge teşkilatından biri olan ve merkezi İstanbul'da bulunan Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA), demokrasi, insan hakları, uluslararası dayanışma, yerel yönetim ve sürdürülebilir kalkınma gibi temel ilkelere hizmet etmeye devam etmektedir. UCLG-MEWA'nın faaliyet gösterdiği coğrafi bölge, şu 15 ülkeyi kapsamaktadır: Afganistan, Bahreyn, İran, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Umman, Filistin, Katar, Suudi Arabistan, Suriye, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, Yemen, Azerbaycan, Mısır, Libya, Pakistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkmenistan ve Kamerun (Daha detaylı bilgi için: www.uclg-mewa.org).

2012'de UCLG Başkanı'nın uluslararası toplumun Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapan yerel yönetimler ile dayanışma kurulması için yaptığı çağrının ardından, UCLG Ortadoğu Çalışma Grubu, uluslararası seçilmiş bir heyet, Fransa, Türkiye, Hollanda, Kanada, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve UCLG-MEWA'daki ulusal yerel yönetim birliklerinden üye ve uzmanlarla birlikte; Suriyeli mülteci akını ile karşı karşıya olan Türkiye, Ürdün ve Lübnan'daki belediyelerle ilgili bir rapor hazırlamıştır. Raporun yazılmakta olduğu sırada, Türkiye'deki belediyeler, özellikle de mültecilerin mülteci kamplarına yakın yerlerde ve bağımsız olarak yaşayabilmek için seçtiği sınır belediyeleri zorluklar yaşamaya yeni başlamıştı. Belediyeler, kamplara gitmek istemeyen mültecilerin kayıt altına alınabilmesi için kaynak merkezleri kurmakta ve mültecilere kalacak yer, yiyecek, giyecek, tıbbi tedavi, eğitim ve diğer hizmetlerin sağlanmasını sağlamaktaydılar.

Bu çalışmanın ardından, UCLG-MEWA Sosyal İçerme Komitesi, üye kentlerle birlikte, ülkelerini terk edip Suriye'nin komşu ülkelerinden birine sığınmak zorunda bırakılan Suriyelilerin sosyal içermeye dair ihtiyaçları doğrultusunda birkaç proje hazırlamıştır. Bu çalışmalar ve önceki raporlama görevi doğrultusunda, "Orta Doğu'da Kente Göç Eden Zorunlu Göçmenlere Yönelik Sosyal İçerme Politikaları" adlı bu rapor, Türkiye'deki belediyelerin Suriyeli mülteci akınının yönetilmesindeki rollerini ve insani ve göç yönetimi aktörleri olarak oynadıkları rolleri incelemektedir. Bu çalışma, ayrıca üye kentlerin bazı model uygulamalarını da ön plana çıkarmaktadır. UCLG-MEWA; bu raporda, göç yönetimi aktörleri olarak belediyelerin ve insani yönetim şemasına entegrasyonlarının uluslararası toplum tarafından göz önüne alınması için gereken temel bilgiyi sağlamaktadır.

2. Yönetici Özeti

Bu araştırma, saha araştırmaları, temel aktörlerle röporajlar (devlet organları, belediyeler, Birleşmiş Milletler (BM) kuruluşları genel koordinasyon büroları, uluslararası ve yerel STK'lar), literatür taraması ve masabaşı araştırmalar yoluyla Aralık 2015 ve Ocak 2016 arası tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bulgular ayrıntılı olmasa da yerinden edilmiş büyük bir insan grubunun yerelde yönetilmesi ve sosyal içermenin orta vadede teşvik edilmesi konusunda belediyelerin oynadığı belirleyici role dair önemli noktalar vurgulanmaktadır.

Bu rapor, devam etmekte olan göç politika geliştirme çalışmaları ve Türkiye'ye doğru artan göç akını bağlamında Suriyeli sığınmacı akını yönetiminde belediyelerin yapmakta olduğu çalışmaları incelemektedir. Sonuç olarak, hem ulusal hem uluslararası aktörlerden gelen ulusal hukuki çerçeve ve mali destek sınırlı kalsa da, pek çok belediye önlemler alarak Suriyeli nüfusun yararına pek çok proje ve faaliyet gerçekleştirme olduğu görülmektedir. Bu rapor, başlıca hizmet tedariği ve sosyal sosyal dayanışmaya yönelik çalışmaları aracılığıyla göç yönetimi ve sosyal içirme konusunda başlıca aktörler olan belediyeleri daha iyi anlama ihtiyacına ışık tutmaktadır.

3. Türkiye, Suriye Krizi ve Göçle İlgili Kamu Politikası Geliştirme

Suriye'de beş yıldır yaşanmakta olan çatışmalar, tahmini olarak 9 milyon kişiyi yerlerinden ederek İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan en büyük insani krize zemin hazırlamıştır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) verilerine göre, 3 milyon Suriyeli, Suriye'nin sınır komşularına (Türkiye, Lübnan, Ürdün ve Irak) sığınmışlardır. 6.5 milyon Suriyeli ise Suriye içerisinde yerlerinden edilmiş vaziyettedir.

Suriye krizinin uzun süredir devam ediyor olması, Suriyelilerin komşu ülkelerde ikamet süresinin de uzaması endişesinin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu nedenle, yerlerinden edilmiş ve çatışmalardan etkilenen Suriyelilerin desteklenmesi için aktif çalışmalar yürüten uluslararası aktörler, çalışmalarını, Suriyelilerin ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra mültecilere ev sahipliği yapan toplumlara destek sağlamayı da içeren, kalkınma ve dirençlilik odaklı bir yaklaşıma doğru yöneltmektedirler.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Başkanı Helen Clark, kalkınma aktörlerinin programlarında bir dirençlilik yaklaşımının ivedilikle benimsenmesini ısrarla talep etmektedir: *"Bölgesel Mülteci ve Dirençlilik Planı (3RP), ve Suriye İnsani Müdahale Planı (HRP), ortakların nasıl yardım edebileceklerini ana hatlarıyla belirlemektedir. Bunlar, olağan şeyler öngören planlar değildir. "Şimdi yardım, sonra kalkınma" prensibiyle hareket eden bilindik yaklaşımlar, Suriye krizi ya da benzer diğer uzun vadeli krizlerde çözüm sağlamamaktadır. Mültecilerin, ev sahibi toplumların ve ülke içinde yerinden edilmiş Suriyelilerin bir geçim kaynağına ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu insanlar sağlık, eğitim, su, sanitasyon, elektrik ve çöplerin toplanması gibi temel hizmetlere ihtiyaç duymaktalar. Daha da önemlisi, bu insanların daha iyi bir gelecek için umuda ihtiyaçları var."*¹

BM müdahalesinde sade insani yaklaşımdan dirençlilik yaklaşımına geçiş (yani bir toplumun yaşanan şok/felaketten sonra iyileşebilme kapasitesi), 2014 yılında başladı. Suriye'de Bölgesel Müdahale'den adlı bu koordine planın adı Bölgesel Mülteci ve Dirençlilik Planı (3RP) olarak değiştirildi. Dirençlilik, ev sahibi toplumları destekleme ve geçim kaynakları, iş fırsatları oluşturma girişimleri ve çok aktörlü ortaklıklara yönelik özel bir odak ile birlikte, insani yardımın ve kalkınmanın arasında daha iyi bir bağ kurma etrafında şekillendirilmektedir.

3.1. Türkiye'deki Suriye Krizi ve Aktörleri

Türkiye, Suriye'deki çatışmaların Mart 2011'de başlamasından bu yana, ülkeyi terketmeleri için zorlanan Suriye vatandaşlarına sınırlarını açık tutmaktadır. Son beş yılda, 78 milyon nüfusa sahip ülkede, Türkiye ve UNHCR² tarafından toplanan verilere göre, 11 Ocak 2015 itibarıyla Suriyeli mülteci sayısı toplamda 2,503,549'a ulaşmıştır³. Türkiye, 2015 yılında dünyada en fazla sayıda Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapan ülke olmuş, Suriye'nin komşu ülkeleri arasında da en fazla Suriyeli'yi barındıran ülke haline gelmiştir. 2016 yılının sonuna kadar ülkede kayıtlı Suriyeli sayısının 2.75 milyona ulaşması tahmin edilmektedir⁴.

Türkiye, 2011'den bu yana eş zamanlı şekilde ulusal göç sistemini geliştirmeye, Suriyeli mülteci akınıyla başa çıkmaya ve insani müdahalede bulunmaya çalışmaktadır.

Türkiye hükümeti ve merkezi kamu kurumları, Türkiye'ye Suriyeli mülteci akınıyla yakından ilgilenmektedirler. Suriye krizi yönetiminden doğrudan sorumlu olan kurumlar, Başbakanlık Afet ve

¹ UNDP, 2016

² Suriye Mülteciler Bölgesel Müdahalesi.

³ " Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2014". Türkiye İstatistik Enstitüsü. Erişim tarihi: 17 Ocak 2016.

⁴ 3RP, Türkiye, 2016-2017

Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve faaliyete yeni geçen Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'dür (geçici koruma, uluslararası koruma ve göçle ilgili tüm konulardan sorumludur). Sığınmacı akınının başlamasından bu yana, insani müdahale ve kamp yönetiminden sorumlu kuruluş olma görevini AFAD üstlenmiştir.

Türkiye'nin göçle ilgili çalışmaları, 2013'ten önce İç İşleri Bakanlığı'nın sorumluluğunda polis kuvvetleri tarafından sağlanmaktaydı. Yabancılar ve Uluslararası Koruma hakkında çıkarılan yeni kanun, 2013'te kabul edilip, 2014'te yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, Türkiye'nin bütüncül bir yasal göç çerçevesi sunan ve İç İşleri Bakanlığı altında uluslararası koruma, geçici koruma ve göçle ilgili tüm konuların yönetimini sağlamak adına Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (GİGM) kurulmasını sağlayan ilk kanundur. GİGM ve kentlerdeki şubeleri, 2015 yılında faaliyete geçmiştir.

Türkiye'nin çalışmalarıyla koordinasyon halinde olan BM kuruluşları da müdahalenin önemli aktörleri arasındadır. BM Kalkınma Programları (UNDP) ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Türkiye'de faal olan 10 BM kuruluşunun (FAO, ILO IOM, UNDP, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNIDO, WFP ve WHO) en önde gelen ve faaliyetleri yöneten kuruluşlarındandır.

Uluslararası ve yerel STK'lar, vakıflar ve özel sektörden aktörler de Türkiye'de göç yönetiminde aktif rol oynamaktadırlar.

3.2. Karmaşık Bölgesel Göç Sistemi ve Ulusal Göç Politikası Sistemi Oluşturma Bağlamında Türkiye

Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı akını krizi, ulusal bir göç politikası geliştirme sürecinin tam ortasında yaşandı. Yedi yıldır hazırlanmakta olan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hakkında Kanun, 2013 yılında yürürlüğe girdi. Bu kanun, Türkiye'nin sığınmacılar hakkındaki ilk kanunu ve Türkiye'nin göçle ilgili kamu politikasına haklar odaklı bir yaklaşım sunan ilk geçici koruma konunu olma özelliğini taşımaktadır. Söz konusu kanun ayrıca, uluslararası korumanın ve göçle ilgili diğer konuların yönetimi için İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kurulmasını sağlamıştır. Bu yeni göç politika çerçevesi, hem Türkiye'ye Suriyeli sığınmacı akını hem de Türkiye'nin son 15 yıldaki değişmekte olan göç kimliği temel alınarak oluşturulmuştur.

1960'lı yıllardan çok yakın dönemlere kadar, Türkiye, Batılı Avrupa'ya göç veren bir ülke olarak biliniyordu. 2015 yılında, Suriyeli mülteci akınıyla birlikte ise Türkiye dünyada mültecilere ev sahipliği yapan ülkeler arasında birinci sıraya yerleşmiştir. Türkiye son 20 yıldır aynı zamanda Avrupa Birliği'ne yapılan düzensiz göçlerde transit ülke olma özelliği taşımaktadır. Bu durum Suriye krizi süresince daha sık görülse de, Türkiye krizden önce de Afganlar, Bangladeşliler, Iraklılar, İranlılar, Pakistanlılar, Batı Afrika'daki farklı milletler ve eski Sovyet Bloğu ülkeleri vatandaşları için sıkça kullanılmakta olan bir transit ülkeydi. Bu süreç içerisinde, Türkiye, basit bir transit ülke olmak yerine, hem kökleri yukarıda bahsedilen ülkelere dayanan bazı göçmenler, hem de Arap ülkeleri veya Batı Avrupa ülkelerinden gelmekte olan göçmenlerin kalmayı seçtiği bir varış ülkesi haline de gelmiştir.

Türkiye'ye Suriyeli mülteci akını, Türkiye tarihindeki en ciddi mülteci akını olmasına rağmen, ne ilk ne de tek olma özelliği taşımaktadır. Suriye'de yaşanan krizin Irak'a da sıçramasının ardından, Türkiye kapılarını Irak vatandaşlarına da açmaya başlamıştır. Resmi olmayan verilere göre, Türkiye'de Aralık 2015 itibarıyla 120,000 Iraklı bulunuyor. Türkiye'ye Mayıs 2014'ten sonra gelen Iraklıların insani vize veya uluslararası koruma için başvuru haklarının olması, üçüncü bir ülke tarafından kabul edilene kadar Türkiye'de sığınmacı olarak kalacakları anlamına gelmektedir. Diğer yandan, Aralık 2015 itibarıyla UNHCR tarafından kayıt altına alınmış 42,330 nüfuslarıyla, Afganistan'da yaşanan savaştan 2014 yılına kadar kaçmış olan Afganlar da Türkiye'de sığınmacı statüsündeki üçüncü millet olarak

kabul edilmektedir⁵. Sığınmacı statüsü kazanma süreci uzun ve karmaşık olsa da, Iraklıların ve Afganların büyük bir kısmı Türkiye'de bulundukları süre içerisinde farklı yasal statüler kazanması da sıkça görülen bir durumdur.

Türkiye Cumhuriyeti, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ni imzalayan ülkelerden biri olsa da coğrafi sınırlamayı kaldıran 1967 tarihli Mültecilerin Yasal Statüsüne İlişkin Protokol'ü onaylamamıştır, dolayısıyla, sadece Avrupa'da meydana gelen şiddet ya da zulümden kaçan kişiler Türkiye'de yasal mülteci statüsü kazanmak için başvuruda bulunabilmektedir. Diğer bir deyişle, Iraklılar, Afganlar ve Suriyeliler bu imkandan fiili olarak yararlanamamaktadır.

Benzer şekilde, Suriye vatandaşları geçici koruma kazansalar da, diğer yasal statüleri (oturma izni, öğrenci vizesi vb.) de elde edebilmektedirler ve göç kanunu geçtiğimiz yıllar içerisinde hızlı bir şekilde gelişim göstermektedir. Suriye vatandaşlarının Türkiye'deki geçici statüsü, Türkiyelilerin Suriyelileri "misafir", "mülteci" veya "göçmen" olarak mı adlandıracaklarına karar verememe durumunu kanıtlar niteliktedir. Kullanılan dil, aktörlere göre değişiklik göstermektedir ve henüz geçici koruma statüsünü tam olarak tanımlayacak bir terim bulunamamıştır.

Göç konusunda ve komşu ülkelerde yerlerinden edilmiş Suriyelileri adlandırmakta benzer zorluklar bölgesel düzeyde de yaşanmaktadır. Ev sahipliği yapan toplumun aktörleri, uluslararası aktörler, hükümetler, STK'lar ve belediyeler arasında konuya ilişkin bir bir mutabakata henüz varılmamıştır.

Bu gibi farklı unsurlar üzerine derinlemesine değerlendirmeler yapan bu rapor, uluslararası aktörler tarafından kullanılmaya başlayan ve göç etmek zorunda bırakılan nüfusu ayırım gözetmeyen bir şekilde niteleyen "zorunlu göçmen" ifadesini kullanacaktır. Kentsel alanlara yerleşmeye zorlanan mülteciler üzerine çalışan belediye çalışmaları üzerine farkındalık sağlamayı amaçlayan bu rapor "kentsel zorunlu göçmenler" ifadesini türetmiştir.

4. Sosyal İçerme

Suriye krizi beşinci yılına ulaşmak üzereyken, Suriyelilerin Türkiye'de ikamet süresi, yaşanan duruma göre şekillenen politikalarda büyük sorunlara yol açan ve geçen yıllar süresince sürekli olarak büyümekte olan bir soru işareti halini almıştır. Türkiye'ye Suriyeli sığınmacı akını konusuna müdahil olan çeşitli aktörler; iş, eğitim ve sağlığa erişimi sağlanması gerekenler başta olmak üzere, Türkiye'ye yerleşen Suriyelilerin sosyal içerimesini teşvik etmeye duyulan ihtiyacın farkına her geçen gün daha iyi varmışlardır.

4.1. Türkiye'deki Suriyelilerin Sosyal İhtiyaçları

Türkiye hükümeti, 2014 yılından önce Suriyeli sığınmacı akınına yüksek standartta insani müdahaleyle (mülteci kamplarının kurulması yoluyla) karşılık vermiştir. Türkiye'nin kentsel bölgelere yerleşen Suriyelilerin sayısı hâlihazırda kamplarda bulunan nüfusu büyük oranda geçmiş durumdadır. Suriyeli nüfusun yaklaşık olarak sadece %20'si Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kurulmuş olan kamplarda yaşamaktadır (Türkiye'de 11 Ocak 2016 itibarıyla kayıtlı olarak bulunan 2,503,549 Suriyelinin 268,843'ü kamplarda yaşamaktadır)⁶

⁵ UNHCR, 2015.

⁶ <https://www.afad.gov.tr/EN/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=848>

TABLO 1: TÜRKİYE'NİN 10 KENTİNDE BULUNAN 25 KAMPTA KALAN SURIYELİLERİN DAĞILIMI (KAMP-İLE GÖRE)

Kaynak : AFAD, <https://www.afad.gov.tr/EN/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=848>, Erişim Tarihi: 11 Ocak 2016

İL	GEÇİCİ KORUMA MERKEZİ (GKM)	BARINMA ŞEKLİ	GKM NÜFUSU	TOPLAM NÜFUS
HATAY	Altınözü 1	263 Birim	1.331 Suriyeli	15.473
	Altınözü 2	622 Çadır	2.935 Suriyeli	
	Yayladağı1	236 Birim	2.730 Suriyeli	
	Yayladağı 2	310 Çadır	3.167 Suriyeli	
	Apaydın	1.181 Konteyner	5.310 Suriyeli	
GAZİANTEP	İslahiye 1	1.898 Çadır	8.420 Suriyeli	51.148
	İslahiye 2	2.364 Birim	10.512 Suriyeli	
			9.548 Iraklı	
	Karkamış	1.686 Çadır	7.229 Suriyeli	
	Nizip1	1.858 Çadır	10.554 Suriyeli	
ŞANLIURFA	Nizip 2	938 Konteyner	4.885 Suriyeli	109.673
	Ceylanpınar	4.771 Çadır	22.079 Suriyeli	
	Akçakale	5.000 Çadır	29.418 Suriyeli	
	Harran	2.000 Konteyner	14.033 Suriyeli	
	Viraneşehir	4.100 Çadır	18.195 Suriyeli	
KİLİS	Suruç	7.000 Çadır	25.948 Suriyeli	33.783
	Öncüpınar	2.063 Konteyner	10.402 Suriyeli	
	Elbeyli Beşiriye	3.592 Konteyner	23.381 Suriyeli	
MARDİN	Midyat	1.300 Çadır	3.135 Suriyeli	13.856
			1.734 Iraklı	
	Nusaybin	3.270 Birim	0 Iraklı	
	Derik	2.100 Birim	8.987 Suriyeli	
KAHRAMANMARAŞ	Merkez	3.684 Çadır	18.176 Suriyeli	18.176
OSMANİYE	Cevdetiye	2.012 Çadır	9.367 Suriyeli	9.367
ADİYAMAN	Merkez	2.260 Çadır	9.997 Suriyeli	9.997
ADANA	Sarıçam	2.162 Çadır	10.787 Suriyeli	10.787
MALATYA	Beydağı	2.083 Konteyner	7.865 Suriyeli	7.865

Kamplarda yüksek standartlarda hizmetler (barınma, sağlık, eğitim, yiyecek vb.) sunulsa da, yüksek sayıya ulaşan ve kentsel alanlara yerleşen mülteciler, özellikle de nüfusa ulaşma ve hizmete erişimleri sağlanmaya çalışılan hassas durumlarda ileri derecede zorluklara sebebiyet vermektedirler.

Suriyelilerin Türkiye'deki sosyal ihtiyaçları açısından, sosyal hizmetlere gelişmiş bir erişim sağlanması Suriyeli nüfusa ev sahipliği yapmanın finansal ve sosyal yüküyle başa çıkmada Türkiye'ye ve vatandaşlarına kendi kendine yeten bir yaşam sağlama araçları oybirliğiyle öncelik olarak kabul edilmiştir.

Sosyal hizmetlere ücretsiz erişim ve çalışma izni, çıkarılan kanunlar aracılığıyla sağlansa da, bu tür önlemlerin gerçek hayata uyarlanması noktasında büyük bir engel bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'na göre, Türkiye'de bulunan ve okul çağındaki 589,500 Suriyeli çocuk arasından halihazırda en fazla 250,000'i okula gidebilmekte ve yaklaşık olarak 137,650 çocuğun daha 2016 ortasına kadar okula gitmesi planlanmaktadır⁷. 2013 yılında yapılan bir ihtiyaç analizi raporuna göre, kampların dışında yaşayan Suriyelilerden yalnızca %60'ı Türkiye'nin sağladığı sağlık hizmetlerine erişebilmekte ve %54'ü ise tedaviye ulaşmakta zorluk yaşamaktadır. Yaşanan bu durumun başlıca nedeni, bilgi eksikliği ve Suriyelilerin Türkçe iletişim kurmakta yaşadıkları zorluklardır⁸. Güneydoğu Anadolu Bölgesi

⁷ Dünya Bankası, 2015.

⁸ AFAD, 2013.

başta olmak üzere, Türkiye vatandaşlarının da hem eğitim hem de sağlık alanlarında sosyal hizmetlerde yaşanan eksikliklerden dolayı mağdur olduğu rapor edilmektedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde istihdam ve yiyeceğe erişim araçları büyük bir problem olmaya devam etmektedir. Bölgedeki ailelerin ana gelir kaynağı, birikimleri, mallarını satarak edindikleri varlıklar ve alacaklı oldukları para miktarlarıdır. Bu gelir kaynakları, Türkiye'de uzun süredir ikamet ettiklerinden sona ermek üzeredir. Bunların yanı sıra, Suriyelilerin yaptıkları yasadışı işler ve sömürülmeleri gibi durumların da iş piyasasında olası bir rekabet yaratması nedeniyle bazı Türk vatandaşları için önemli bir sorun teşkil ettiği belirtilmektedir⁹.

4.2. İnsani Yaklaşımdan İstihdam Düzenlemesine Geçiş ve Ev Sahipliği Yapan Toplumlara Destek

Duruma müdahil olan farklı aktörler (Türkiye, BM kuruluşları, uluslararası ve yerel STK'lar, belediyeler) Suriyelilerin ihtiyaçlarının karşılanması için ilk olarak insani bir yaklaşımı belirlemiş olsalar da, bu aktörlerin yaklaşımı artık Suriyelilerin Türkiye'de kalması durumunun uzun vadede bir plana ihtiyaç duyduğunu kabullenme aşamasına gelmiştir.

Türkiye, kriz süresince yüksek standartlarda özellikle de kamp alanlarında bir acil durum müdahalesi sağlamıştır. Türkiye'nin politikaları, sığınmacı akını süresince, Suriyeli nüfusun ihtiyaçlarına göre düzenlenmiştir, zaman içerisinde gerekli yasal çerçeve sağlanmış ve bir kurumlar, koordinasyon mekanizmalar ve yasal araçlar sistemi geliştirilmiştir. Türkiye, Suriyeli nüfusu, bölgeye orta vadeli bir süre için yerleşen, korunan ve çatışmalar bittiğinde evlerine dönecek olan "misafirler" olarak gören bir yaklaşım geliştirmiştir¹⁰.

Bu doğrultuda, Türkiye'deki Suriyeliler, sınırdışı edilmemelerini, geçici bir süre için Türkiye'de yasal olarak geçici bir süre¹¹ ikamet etmelerini ve sağlık ve eğitimde kamu kurumlarına ücretsiz erişimlerini sağlayan bir yasal statü olarak, Geçici Koruma altındadırlar. Bu hak ve sorumluluklar, kısa süre önce Bakanlar Kurulu kararıyla, Suriyelilerin iş sektörlerine¹² göre özel düzenlemelerle Türkiye'de çalışma iznine başvurmalarına izin veren Geçici Koruma'nın ikinci yönetmeliğinde yürürlüğe girmiştir.

Çalışarak ekonomik büyümeye katkı sağlayacaklarından, Suriyelilerin istihdam edilmesi de mültecilerin durumunu Türkiye için bir fırsata dönüşmesine neden olmaktadır. Bu yeni istihdam düzenlemesine ek olarak, uluslararası aktörlerin çalışmaları, kalkınma odaklı programlar ve ev sahibi Türk topluluklara sağlanan destekler aracılığıyla Suriyelilerin sosyal içirme konusundaki ihtiyaçlarını karşılamaya yönelmeye başlamıştır. Bu yaklaşımla atılan önemli adımlardan biri, Kasım 2015'te gerçekleştirilen ve Türkiye'deki eğitim, yerel kalkınma ve dirençlilik programları odaklı olarak, komşu ülkelerdeki kalkınmayı sağlamak adına yeni fonlar sağlanmasını da içeren bir Anlaşma'nın¹³ onaylandığı AB-Türkiye Zirvesi olmuştur.

⁹ Dünya Bankası, 2015

¹⁰ Dünya Bankası, 2015

¹¹ Bu süre, kanunda belirtilmemiştir, Türkiye bu yönde karar verdiğinde sona erecektir.

¹² Bu düzenleme, 15 Ocak 2015'te Resmi Gazete'de yayımlanmıştır (Muhasebe, 2016). Bu kanunun yürürlüğe girmesi Türkiye'nin iş piyasasına faydalı olabilecek bir istihdam politikası oluşturmanın zorluğu hakkında devam eden tartışmalar nedeniyle birkaç ay gecikmiştir (Dünya Bankası, 2015). Geçici koruma altındaki yabancıların oranı %10'u geçemez. Hayvancılık ve tarım sektörlerinde mevsimlik işçi olarak çalışan mülteciler, çalışma izninden muaftırlar.

¹³ Avrupa Birliği Konseyi, 29 Kasım, 2015.

5. Belediyeler ve Türkiye'ye Suriyeli Mülteci Akını

Yapılan saha araştırmaları ve röportajlar, yaşanan krizden belediyelerin de etkilendiğini ve hizmet tedarikinde aktif olmalarına rağmen insani ve kalkınma yardımı sisteminde belediyelerin yeteri kadar görünürlük kazanamadıklarını göstermektedir.

5.1. Türkiye'deki Belediyelerin ve Yerel Yönetimlerin Genel Durumu

Türkiye'deki belediyelerin yetki alanı, 5.000 veya daha fazla sakini olan kentsel bölgeleri kapsamaktadır. Türkiye'de halihazırda 1,395 belediye bulunmakta ve yerel yönetişimin temel aktörleri olarak yasal statüleri ve görevleri aracılığıyla tanınmaktadırlar.

Türkiye'de büyüklük esaslı olarak iki farklı alt ve üst yerel yönetim düzeyi bulunmaktadır, bunlar köyler ve büyükşehir belediyeleridir.

5,000'den az sakini olan bölgeler, yasalara göre köy kabul edilmekte; köyler, muhtar isimli seçimle iş başına gelen ve bölgede hizmet tedarikinden sorumlu bir temsilci ve hükümetin yereldeki temsilcileri tarafından yönetilmektedirler.

Büyükşehir Belediyesi, ilçe belediyelerini (her büyükşehir belediyesinde en az üç belediye olmak üzere) altında toplayan bir şemsiye yapı işlevi görmektedir. Büyükşehir belediyesi, kentsel alanların genel koordinasyonu ve planlanmasından sorumlu olarak, büyük ve ortak alanlarda kentsel hizmetleri tedarik etmektedir. Büyükşehir Belediyeleri Kanunu'nda 2012 yılında yapılan değişiklikten bu yana, Türkiye'de toplamda 30 Büyükşehir Belediyesi bulunmaktadır.

Belediye ve yerel otoritelerin, ortak hizmetlerin sağlanması ve aralarında müşterek faaliyetlerin teşvik edilmesi için yerel otorite birlikleri kurma yetkisi bulunmaktadır. Söz konusu birlikler, belediyelerin ve diğer yerel otoritelerin yetki, güç ve haklarından yararlanmaktadırlar. Bu birliklerin, belli bir ortak hizmete odaklanma (örneğin sıhhi atık gömme çukuru kazma, atık yönetimi vb.), belli bir konu üzerine ülke çapında bir ağ kurma, savunuculuk ve benzeri amaçlar için belli bir il veya coğrafi bölgede çalışma yürütme imkanları bulunmaktadır. 1940'lı yılların ortalarında, STK statüsüyle ("Birlik" adıyla) kurulmuş olan ülke çapındaki belediyeler ağı, 2002 yılında Türkiye Belediyeler Birliği adını almış ve ülkedeki tüm belediyelerin ("zorunlu" üyelik esasına dayalı olarak) temsilini sağlayan bir kamu kuruluşu haline gelmiştir¹⁴.

İl Özel İdareleri, hükümetin kentlerdeki idari daireleridir. Her kentin bir İl Özel İdaresi bulunmakta ve bu idareler üç organdan oluşmaktadır: il genel meclisi (seçimle iş başına gelen organ), yürütme kurulu ve vali. Yürütme kurullarında bakanlıkları temsil eden müdürlükler, ülke genelinde alınan kararların uygulanmasından sorumludurlar.

5.2. Finansal Özerklik ve Belediye Kaynakları

Türkiyedeki belediyelerin gelirleri başlıca iki kaynağa sahiptir: (1) hükümet ödeneklerinin yanı sıra ulusal vergi gelirleri, devletten gelen finansal destek, krediler ve bağışlar; (2) vergiler, aidatlar, kullanıcı ücretleri, altyapı yatırımlarına sağlanan destekler, belediye varlıklarından sağlanan gelir, girişimci faaliyetler ve diğer gelirler de dahil olmak üzere yerelden elde edilen gelirler¹⁵. Yerel vergiler, temel olarak ulusal para aktarımlarına bağlı olan belediye bütçelerinin küçük bir kısmı olarak kalmaya devam etmektedir.

¹⁴ UCLG-MEWA, 2013

¹⁵ ibd.

Türkiye'de devletten belediyelere fon aktarımı ve ödenek sistemi, bağışlar ve ortak gelirler(gelir ve tüketim vergileri gibi genel bütçedeki bazı vergi gelirlerinden alınan belli yüzdeler) esas alınarak işlemektedir. Nüfus, kentte bulunan köylerin yüzölçümü, kırsal nüfus ve kent kalkınma indeksi gibi bazı kriterler bütçenin yerel yönetimler arasında paylaşılmasında esas alınmaktadır. Belediyelerin ayrıca yerli ve yabancı borçlanma imkânları da bulunmaktadır. Belediyelerin borçlanma miktarı, prensipte yıllık gelirlere oranla belirlenmektedir. Dış borçlanma, Maliye Bakanlığı'ndan onay gerektirmekte ve büyükşehir belediyeleri tarafından kullanılmaktadır. Belediyeler, en başta yeni altyapısal ihtiyaçlarının karşılanması için yüksek oranda borçlanmaya gitmektedirler¹⁶.

Türkiye'nin katılım öncesi statüsü doğrultusunda, pek çok belediye Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Müdürlükleri kurmuşlardır. Bu departmanların bir görevi de uluslararası ve Avrupa Birliği kaynaklı proje fonları bulmaktır.

Belediyelerin finansal, hizmet-tedarığıne ilişkin ve kalkınma proje geliştirme konusundaki kapasiteleri, uygulamada bir belediyeden diğerine büyük farklılık göstermektedir. Yaşanan bu farklılık, coğrafi olarak, Türkiye'nin farklı bölgeleri arasındaki kalkınma düzeyi farklılığıyla da ilişkilidir.

Türkiye'deki belediyelerin karşılaştığı başlıca zorluklar, fonlara erişim sorunu ile kalifiye eleman ve proje geliştirmede uzmanlık eksikliğidir.

5.3. Türkiye'deki Belediyelerde Suriyeli Yerleşimlerinin Durumu

Şehirlere göre kayıtlı Suriyeli dağılımının son resmi rakamları, Türkiye'de toplam Suriyeli sayısının 1,650,000 olduğu Şubat 2015'te¹⁷ açıklanmıştı. Yerel otoriteler, kendi iletişim kanalları ve değerlendirme yöntemleri aracılığıyla tahmini rakamlar sağlama gücüne sahiplerken, STK'lar geçici koruma altında bulunan ve kayıtlı olmayan Suriyelilerin (oturma ve çalışma izinleri bulunsay da Türkiye'de hiçbir şekilde kayıtları bulunmasay da) de dahil edildiği doğru rakamların elde edilebilmesi için resmi rakamların %15-%25 oranında artırılması gerekliliğini dile getirmektedirler. Bu nedenle, bu raporda kent başına düşen Suriyeli mülteci sayısı, raporda kullanılan çeşitli kaynaklar ve röportajlar aracılığıyla elde edilen tahmini aralıklarla belirtilmiştir (örneğin: 300,000-350,000 - düşük sayı, 2015'teki son resmi açıklamayı yansıtırken yüksek olan sayı yereldeki yetkililer ve STK'larla yapılan görüşmeler aracılığıyla tahmin edilmektedir; aralık verilmeden, tam bir sayı belirtilmişse, bu sayı röportajlardan tahmini başka sayılar elde edilemediğinden sadece 2015'te açıklanan resmi verileri yansıtmaktadır).

Türkiye'de kampların dışında en yüksek sayıda Suriyeliye ev sahipliği yapan kentler (en yüksekten en düşüğe doğru sıralama): İstanbul (305,000-400,000), Gaziantep (238,000-350,000), Şanlıurfa (250,000-400,000), Hatay (330,000), Adana (111,000), Kilis (90,000-120,000), Mersin (114,000), Mardin (78,000), İzmir (73,000-100,000), Kahramanmaraş (52,000).

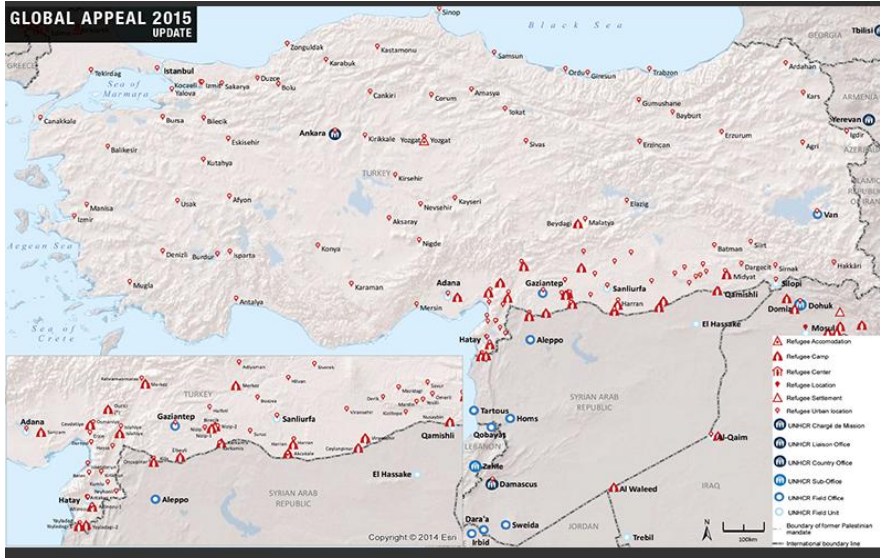
En yüksek sayıda Suriyeliye yukarıda bahsi geçen kentler ev sahipliği yapıyor olsa da, pek çok küçük belediye de büyüklüklerine oranla önemli oranda bir sığınmacı akınıyla karşı karşıya kalmışlardır.

TABLO 2: TÜRKİYEDEKİ SURİYELİ YERLEŞİMLERİ HARİTASI

Kaynak: UNHCR Ülke Faaliyetleri Profili, <http://www.unhcr.org/pages/49e48e0fa7f.html>

¹⁶ GOLD II, 2010

¹⁷ Veriler, M. Erdoğan, 2015'den alınmıştır.

5.3.1 Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi, 2011'den bu yana Suriyelilere ev sahipliği yapan başlıca bölge olma özelliği taşımaktadır. Yaklaşık 1.25 milyon Suriyeli (Türkiye'deki toplam Suriyeli nüfusun yarısı) bu bölgede yaşamaktadır.

Bölgede bulunan Gaziantep, Şanlıurfa ve Hatay gibi bazı büyük kentler, sağladıkları ekonomik imkanlar, Suriye'ye olan coğrafi ve kültürel yakınlıkları ve mevcut sosyal ağlarıyla Suriyelilere cazip gelmektedir. Belediye yetkilileri, bölgenin kendine has bir özelliği hakkında rapor hazırlamışlardır: daha küçük kentler daha büyük oranda Suriyeli'ye ev sahipliği yapmaktadır, ev sahipliği yapmakta olduğu Suriyeli nüfusu Türk nüfusunu aşmış olan Kilis'te de böyle bir durum yaşanmaktadır (90,000 Türk vatandaş ve yaklaşık 120,000 Suriyeli). Bununla birlikte, sosyal problem ve gerilimler bu bölgede nispeten daha çok görülmektedir. Kilis'te Suriyelilerin Türk nüfusa oranı 0.95 iken; ;Urfa'da bu oran 0.20, Mardin'de ve Gaizantep'te ise 0.12'dir.

İnsani yardıma ihtiyaç duran bir nüfusa ev sahipliği yapan ilk belediyeler, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesindekiler olsa da, halihazırda uzun vadeli yerleşim yerleriyle ilgili sorunlarla doğrudan karşı karşıya kalmaktadırlar (belediye hizmetlerinde aksaklıklar, sosyal dayanışma programları vb.) Gaziantep'teki Suriyeli nüfus, kentin nüfusunu 2036 Büyükşehir Belediyesi stratejik planında öngörülen nüfustan da fazla olmasına neden olmuştur.

5.3.2 Kıyı Kentleri

Coğrafi konumları ve Avrupa'ya deniz yoluyla geçmek imkanı sunmaları nedeniyle, Mardin Mersin ve İzmir gibi kıyı boyundaki kentler Suriyeli büyük bir nüfusa ev sahipliği yapmaktadırlar. Mültecilerin büyük bir kısmı kentlerden transit geçmek için genellikle belirsiz bir süre için bölgede ikamet ettiklerinden, bu belediyeler "hareket halindeki" göçmen nüfusa şehirdeki yerleşim alanlarındaki özel şekilde ev sahipliği yapmaktadırlar.

5.3.3 İstanbul ve Marmara Bölgesi

Ekonomik fırsatların yoğun olarak bulunduğu ve göçe uyumlu sosyal ağları sebebiyle, İstanbul yüksek sayıda bir Suriyeli nüfus ağırlamaktadır. Marmara Bölgesi'ndeki belediyeler de büyüklüklerine oranla yüksek sayıda Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadırlar.

5.3.4 Türkiye'deki Diğer Bölgeler

2014 yılında açıklanan resmi rakamlara göre, Türkiye'nin 81 ilinden sadece 9'u, başlıca Tunceli, Bayburt, Ardahan, Iğdır, Sinop, Kastamonu, Erzincan, Giresun, Gümüşhane, Suriyeli bir nüfusa ev sahipliği yapmamaktadır¹⁸. Türkiye'de hızlı ve büyük Suriyeli nüfus artışı, Suriyelilerin 2016 yılında Türkiye'deki her kentte bulunacağı kolayca öngörülebilmektedir. Bunun yanı sıra, diğer kentler daha az sayıda Suriyeli barındırsa da, Türkiye'nin her kentindeki belediyeler, büyüklükleri ve kapasitelerine oranla yetki sınırları içerisinde Suriyeli nüfus barındırmak durumunda kalmışlardır.

5.4. Kentler Üzerindeki Etkiler ve Türkiye'deki Belediyelerin Çalışmaları

UCLG-MEWA 2013 yılında raporunu¹⁹ hazırlarken, devletten gelen destekler sayesinde Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan belediyelerin Suriyeli nüfusun yarattığı zorlukları henüz yeni hissetmeye başladığı görülmüştür. Bununla birlikte, bu rapor hazırlandığı sırada devlet desteği zamanında sağlansa da, ulusal koordinasyon sürecine henüz oturtulmamış halde bulunmaktaydı. Birtakım belediyeler, kendi sosyal altyapılarını plansız bir şekilde geliştirmişlerdir. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, kent içerisinde Suriyeliler için okul açılmasını teşvik eden ilk belediyelerden biridir. Türkiye Belediyeler Birliği de, yiyecek, aynı yardım, çöp kamyonu ve ambulans gibi fiziksel ihtiyaçların karşılanmasında aktif bir rol üstlenmiştir.

Sınırları içerisinde ikamet eden Suriyeli nüfusun belediyelerin yasal sorumlulukları altında olmasını göz önüne alarak, bazı belediyeler bu yıllar içerisinde, barındırdıkları Suriyeli nüfus için altyapı ve sosyal hizmetler sağlamışlardır. Belediye başkanı ve siyasi irade, bu tür sosyal hizmetlerin gelişimini teşvik etmede önemli faktörler olarak kabul görmektedir.

Suriyeli nüfus için sosyal hizmetler sağlayan belediyeler, hizmet tedariki ihtiyacında görülen hızlı artışın doğurduğu zorluklarla başa çıkabilmek için, geçici çözümlerin neden olduğu zorlukları insani aktörlerden gelen kısıtlı desteklerle aşmak durumunda bırakılmışlardır.

Gaziantep Belediyesi Sosyal Hizmetler Departmanı müdürü, Suriyeli nüfus için sağladıkları mevcut hizmetler hakkında detaylı bilgi verdikten sonra, kendisine bir Türk derneği temsilcisinin telefonda beklediği haber verildiği sırada gülerek "Biz burada iki devlet yönetiyoruz" demiştir.

Bazı belediyeler, Türkiye'ye Suriyeli sığınmacı akını sebebiyle aşağıda sıralanan zorluklarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu zorlukların, yerleşik Suriyeli sayısına, proje geliştirme kapasitelerine ve fonlarına bağlı olarak bir belediyeden diğerine büyük oranda değiştiği görülmektedir. Şehri yöneten birimler olarak belediyeler, sadece Suriyeli nüfusun doğrudan ihtiyaçlarını karşılamamış, aynı zamanda Türkiye vatandaşlarıyla bir arada yaşayabilme ve kentsel yaşamla alakalı bazı konularla da ilgilenmişlerdir.

¹⁸ Erdoğan, 2014

¹⁹ UCLG-MEWA 2013.

Belediyeler tarafından raporlanan sorunlar:

- Altyapılar üzerinde baskı (su, elektrik, atık yönetimi)
- Önceden var olan sosyal hizmet altyapıları üzerindeki baskılar
- Konut piyasasındaki fiyatlarda yaşanan artış
- Suriyelilerin diğer sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında yaşanan yetersizlik
- Türkiye'deki kent sakinleriyle yaşanan sosyal gerilimler, sosyal hizmetlerin sadece Suriyeli nüfus için sağlandığına dair adaletsizlik hissi, iş piyasasında yaşanan rekabet
- Suriyelilere yardım sağlanmasını zorlaştıran dil engeli
- Yaşanan duruma adapte edilmiş psiksosyal hizmetlerin sağlanmasında yaşanan zorluklar

Aşağıda sıralanan sosyal aktiviteler ve çözümler, belediyeler tarafından Suriyelilerin kentlerine yerleşmesine karşılık olarak geliştirilmiştir:

- Aynı yardım: pek çok belediye, en zor durumdaki ailelere yiyecek kolileri battaniyeler, giyecek ve diğer gerekli eşyaların dağıtımının yapıldığını bildirmiştir.
- Bilgiye ve sosyal hizmetlere erişim: pek çok belediye, Suriyelilerin kentlerinde, sağlık ve eğitim başta olmak üzere, kamu kurumlarına erişiminin sağlanmasında kolaylaştırıcı rolünü üstlenmektedir. Örneğin, bazı belediyeler, Suriyelilerin nasıl tedavi göreceklarını sormak için kendilerine ulaştıklarını belirtmektedir. Bu gibi taleplerin zaman içerisinde sıklaşması, hastane, okul ve diğer kamu kurumlarında gayriresmi bir sevk sistemi kurulmasına yol açmıştır. Belediye, hastane, okul ve ilgili il müdürlükleriyle öncelikle amaca özel bir esasa dayalı olarak iletişim sağlamakta, daha sonra ise bazen sosyal hizmetlerin kurumsallaşması için düzenli bir uygulamaya dönüştüğü görülmüştür. Birkaç belediye, kendi sosyal hizmet altyapılarını geliştirmişler ya da böyle yapabilmek için gerekli olan işbirliğini sağlamışlardır (belediyeye ait STK kurulması ya da STK'larla çalışmak gibi). Belediyeler ayrıca çok çeşitli yasal süreçler hakkında bilgi sağladıklarını da bildirmişlerdir (Türkiye'de belgelere erişim ya da kentte yaşamla alakalı süreç hakkında).
- Sosyal gerilimlerle başa çıkma: bazı belediyeler, vatandaşlar arasında yaşanabilecek gerilimleri önlemek amacıyla yardımlarını geceleri dağıtmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bazı belediyeler ise şehirdeki hem Suriyeli hem Türk nüfusa fayda sağlayacak sosyal hizmet altyapılarını açmaya karar vermişlerdir.

Bu faaliyetlerin hepsinde, belediyeler sosyal hizmetlere ve kent yaşamı hakkında bilgilere erişimi kolaylaştırarak ve devam etmekte olan sosyal gerginliklerle başa çıkarak, hem insani yönetim aktörü olarak (ilk olarak gerekli malzemeleri dağıtarak) hem de sosyal içermeyi teşvik edici aktörler olarak önemli bir rol oynamaktadırlar. Bazı belediyeler basit şekilde kısıtlı faaliyet alanıyla zamanında harekete geçmiş olsa da, bazıları da Suriyeli vatandaşlar için sosyal hizmet altyapıları geliştirmeye karar vermişlerdir.

5.5. Örnek Uygulama: Suriyeliler için Sosyal Hizmet Altyapıları Geliştiren bir Belediye - Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, kente yerleşmiş olan Suriyeli nüfus için aşağıda sıralanan sosyal hizmetleri geliştirmiştir:

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı içerisinde

Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü

Perlikaya, Bekirbey ve Hacıbaşa mahallelerinde Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri faaliyete açık olan 3 adet aşevi, 69,000 porsiyon yemek sağlamaktadır. Bu hizmetten hem Suriyeliler hem de Türkiye vatandaşları yararlanabilmektedir.

Buna ek olarak, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin sağladığı bazı sosyal hizmetlere Suriyeliler de erişmektedir, bunlar:

- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Kadın Sığınma Evi, şiddet mağduru ve desteğe ihtiyaç duyan Suriyelilere ev sahipliği yapmaktadır.
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (Gazmek) verdiği hizmetlerine artık Suriyelileri de dahil etmektedir.
- Gaziantep Büyükşehir Belediye Hastanesi ve sağlık merkezleri yaklaşık 30.000 Suriyeliye ücretsiz sağlık hizmeti sunmaktadır ve bu merkezlerde psiko-sosyal terapi sağlanması da planlanmaktadır.
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi aynı zamanda kurmuş olduğu Sosyal Araştırma Merkezi'ni (SARMER) aracılığıyla statü ve ihtiyaç analizini geliştirerek, uygulanmakta olan sosyal hizmetler politikasını analiz ederek ve bunları ihtiyaçlarla acil durum müdahalelerine uygun hale getirmektedir.

Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü- *Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü, il düzeyinde göçle alakalı faaliyetlerin yönetimini ve vizyonunu belirlemeyi sağlayan bir belediye inovasyonudur.*

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi içerisinde, iki adet "Suriyeli Misafirler için Bilgi ve Eğitim Merkezi" bulunmaktadır. Bu merkezlerde, yaklaşık 1,400 Suriyeli çocuğa Suriye Geçici Hükümetinin hazırladığı program esas alınarak verilen eğitimlerin yanı sıra, Türkçe eğitimi de verilmektedir. Şu ana kadar 2,990 çocuk eğitim almıştır.

Ensar Toplum Merkezi, 2015 yılı içerisinde 1,016 Suriyeli misafire sosyal, sağlık, psikoloji, hukuk, eğitim, danışmanlık ve koordinasyon alanlarında hizmet sağlamıştır.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, kente yerleşen Suriyeli nüfus için sosyal ihtiyaçlar altyapısı oluşturan en aktif belediyeler arasındadır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nde 2016 yedek akçesinde, Suriyeliler için ya da Suriyelileri de kapsayan faaliyetleri için yaklaşık 1.850.000 TL (609.786 ABD Doları) harcama ayrılmıştır.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Suriyeli nüfus için kendi sosyal altyapılarını geliştirmiş olsa da, üzerlerindeki baskının çok büyük olduğunu ve ek fona ihtiyaç duyduklarını belirtmektedir. Belediye, önceliklerini şöyle sıralamıştır:

1- Yerleştirme

Gaziantep'te halihazırda 50,000 kişi kapasitesinde büyük bir konut projesi yapılmaktadır, fakat yasal sınırlamalar nedeniyle, Suriyeliler bu hizmetten faydalanamamaktadır.

2-Eğitim

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Gaziantep'e yerleşen 92.000 Suriyeli çocuktan sadece 55.000'inin eğitime erişimi olduğunu belirtmektedir. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, belediyeden nitelikli eğitimci ve materyal sağlayabilse de, yeni eğitim merkezleri kurulması gerekmektedir.

3-Toplum Merkezleri

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulmuş olan Ensar Toplum Merkezi, yaklaşık 1,000 Suriyeli misafire hizmet ediyor olsa da, mevcut koşullarda yetersiz kalmaktadır. Bu durum, Suriyelilerin yoğun olarak yerleştiği bölgeler arasındaki konumunun diğer mahallelerden ulaşımının zor olması ve sağladığı hizmetlerin tavsiye vermeye sınırlı kalmasından kaynaklanmaktadır. Temel hizmetlerin ve danışmanlığın yanı sıra, sportif, kültürel, eğitimsel ve sosyal aktiviteler de sağlayacak yeni toplum merkezlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

4-Ulaşım

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2 farklı okula giden 1,300 Suriyeli çocuğa ulaşım hizmeti sağlamaktadır. Fakat belediyeler tarafından sağlanan hizmet, günde 4 vardiyada çalışıldığından yetersiz kalmaktadır.

5.6. Suriyelilere Yönelik Sosyal Hizmetler Geliştirmede Belediyelerin Yaşadıkları Zorluklar

Suriyelilere yönelik sosyal hizmet geliştiren belediyeler, aşağıdaki sorunlarla karşılaştıklarını bildirmişlerdir:

- Kentlere yerleşen Suriyelilere yönelik sosyal hizmet geliştirmek belediyelerin bütçelerini zorlamaktadır
- Belediyeler, Suriyelilere sosyal yardım sağlamanın, hukuki olarak iş kapsamlarına girip girmediği tereddüdünü yaşamaktadırlar. Bazı belediyeler, belediye hukukunun ilgili maddesinde yer alan, belediyelerin bir kentin sınırları içerisinde ikamet eden her kişiye sosyal hizmet sağlama yükümlülüğüne işaret etmektedirler. Buna göre, kentin sınırları içerisinde ikamet eden Suriyeliler belediyenin sunduğu yardımlardan yararlanabilmektedirler.
- Belediyelerin sınırları içerisinde ikamet eden Suriyeli nüfus hakkındaki bilginin yetersiz olması sorunlar arasındadır.
- Diğer belediyeler ve aktörler ile koordinasyon sağlamada ve ortak standartlar belirlemek üzere veri paylaşımında bulunmada birtakım zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bu konuyla ilgili ortak bir veri tabanı oluşturmanın gerekliliği üzerinde defalarca durulmuştur.

Madde 13

Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur.

Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır.

Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür.

Madde 38

Belediye başkanı, belediyesinde ikamet eden yoksul ve muhtaçlar için bütçesinden sosyal yardım ödeneği ayırabilir.

Söz konusu son sorunla başa çıkabilmek için bazı iletişim ve bilgi alışverişi çalışmaları yapılmaktadır. Marmara Belediyeler Birliği, Kasım 2015 tarihinde İstanbul'daki BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ile ortaklaşa bir çalıştay düzenlemiştir. Belediyelerin, beldelerindeki Suriyeli nüfusla ilgili yaşadıkları sorunları paylaşmak ve müzakere etmek üzere çalışmaya İstanbul Vali Yardımcısı, İstanbul Göç İdaresi Genel Müdürlüğü temsilcisi, 21 belediye yetkilisi, akademisyenler ve araştırmacılar katılım göstermiştir.

6. Suriye Krizindeki Ve Koordinasyon Sürecindeki Aktörler: Belediyeler sürece çok az dahiller

6.1. Koordinasyon Süreci

Ürdün ve Lübnan'ın aksine, Türkiye'nin ülkeye gelen Suriyeli mülteci akını yönetimi, devlet öncülüğünde gerçekleşen bir süreçtir, bu nedenle koordinasyon mekanizmaları kurulmuştur. Ancak, belediyeler söz konusu koordinasyon mekanizmaları içerisine çok müdahil değildirler²¹.

6.1.1. Aktörlerin Türkiye Hükümeti Öncülüğündeki Koordinasyonu

Devlet tarafından, devlete bağlı birtakım kamu kurumları politika geliştirme ve Suriyeli mülteci akınına yönelik insani yardım konularını ele almıştır. 2015'in ortasından itibaren, devlet içi kurumları, BM kuruluşlarını, STK'ları ve yerel aktörleri de içine alan çok aktörlü yeni şemalar ortaya koyan geliştirilmiş koordinasyon mekanizmaları kurulmuştur.

2015 yılına kadar, Gaziantep'te Suriyeli mültecilere ilişkin işleri koordine eden bir Koordinatör Vali bulunmaktaydı. Temmuz 2015'te, Başbakanlık Göç Koordinasyon Ofisi kurulmasıyla, ülke çapındaki koordinasyon mekanizmalarını güçlendirilmiştir. Ekim 2015'te Başbakanlık tarafından eğitim, sağlık,

²⁰ Belediye kanununun 13. maddesinin resmi olmayan çevirisi.

²¹ Dünya Bankası, 2016

ekonomi-çalışma-kalkınma, insani yardım, dini hizmetler ve din eğitimi ve son olarak sosyal destek ve entegrasyon olmak üzere 6 çalışma alanına ayrılan bir Suriyeli Mülteciler Komisyonu kurulmuştur. Her bir çalışma alanı, bakanlıklar (Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı), kamu kurumları, STK'lar ve BM kuruluşları arasında geliştirilen faaliyetleri koordine etmeyi hedeflemektedir. Türkiye Belediyeler Birliği, belediyelerin ana temsilcisi olarak, bu mekanizma sürecine dâhildir.

İl seviyesindeki benzer koordinasyon mekanizmaları, İl Özel İdaresi ve AFAD tarafından yönetilmektedir. İl müdürlükleri, BM saha kuruluşları, STK'lar ve Suriye konusunda aktif olan belediyeler de bu mekanizmalara katılmaktadır. Belediyelerin katılımının, kısmen İl Özel İdaresi ve AFAD ile olan ilişkilerine bağlı olduğu görülmektedir. Şanlıurfa ve Kilis belediyeleri, AFAD'ın öncülük ettiği koordinasyon süreçlerine aktif olarak dâhil olduklarını belirtmektedirler²².

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki belediye yetkililerinin, özellikle okul ulaşımı konusunda aktif olma taleplerini düzenli aralıklarla dile getirdikleri belirtilmektedir. Ancak birtakım olanaksızlıklardan ötürü genellikle bu talepleri somut adımlar takip etmemektedir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü de çalışmalarına yavaş yavaş belediyeleri dâhil etmeye başlamaktadır. Örneğin; 4-5 Aralık 2015 tarihinde gerçekleşen "Türkiye'de Düzensiz Göç" adlı konferansta yerel yönetimlerin konuşmacı olarak yer aldığı bir panel gerçekleştirilmiştir. Konferansın konusu düzensiz göç olmasına rağmen, katılımcıların yaptıkları müzakerelerin ve sunumların büyük çoğunluğu Türkiye'deki Suriyeli nüfus konusu çevresinde yoğunlaşmaktadır.

6.1.2. Birleşmiş Milletler Koordinasyon Süreci

BM Kalkınma Programı (UNDP) ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Türkiye'deki insani yardım ve kalkınma faaliyetlerinin önceliklerini ve hedeflerini belirleyen ve uluslararası bağışçılara fon gereksinimlerini karşılamaları için çağrıda bulunan Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı'nı (3RP) koordine etmektedir. 2016-2017 yıllarında, Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (3RP), Birleşmiş Milletler kuruluşlarını (FAO, ILO, IOM, UNDP, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNIDO, WFP ve WHO) ve UNHCR ile UNDP'nin koordine ettiği 200'den fazla ortağı (STK'lar, dernekler ve özel sektör aktörleri) koordine etmektedir. Plan 2012'de başlatılmış ve 34 örgüt resmi olarak BM ile partner olmuştur.

Plan, altı sektör çalışma alanına ayrılmaktadır: Koruma (UNHCR), Temel İhtiyaçlar ve Temel Hizmetler (IOM, UNHCR), Eğitim (UNICEF, UNHCR), Sağlık (UNHCR, WHO), Beslenme (WFP) ve Geçim Kaynakları (UNDP, UNHCR). BM'nin müdahale planından sorumlu olan yetkililer, bilgi alışverişinde bulunmak ve 3RP sürecindeki kazanımları rapor etmek üzere iki haftada bir Ankara'da ve ayda bir Gaziantep'te bir araya gelmektedirler²³.

Türkiye Hükümetinin Suriye krizini güçlü bir şekilde sahiplenmesi ve dirençlilik temelli yaklaşımı doğrultusunda, Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (3RP) ve BM kuruluşları, Türkiye'nin kendi ulusal insani yardım ve göç sistemlerini geliştirmesi hususunda merkezi hükümet kurumlarına, AFAD'a, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne ve konuyla ilgili bakanlıklara destek verdiklerini vurgulamaktadırlar. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 18 Mayıs 2015 tarihinde bütün mülteci ve sığınmacıları milli bir veri tabanı sisteminde toplayan bir platform olan GOC_NET kayıt veri tabanını aşamalı olarak başlatmıştır. Bu süreç geçmişte, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nü desteklemekte olan UNHCR tarafından

²² BM yetkilisiyle röportajdan alınmıştır.

²³ UNDP, 3RP, 2016-2017.

yönetilmektedir. Benzer şekilde, UNDP ve UNHCR, öncelikleri belirlemek ve koordineli hareket etmek amacıyla ulusal kurumları ve STK'ları bir araya getirecek bir Milli Plan geliştirme hususunda an itibariyle Türkiye hükümetini desteklemektedir.

6.2. Belediyelerle Koordinasyon Durumu

Bu koordinasyon süreçleri içerisinde hükümet, Birleşmiş Milletler kuruluşları ve STK'lar arasında bazı işbirliklerini saptamak mümkündür, ancak bu işbirlikleri küçük çapta gerçekleşmektedir.

6.2.1. Hükümet ve Belediyeler Arasındaki İşbirliği

Türkiye Hükümeti, belediyelere süreklilik arz etmeyen destekler sağlamıştır.

Türkiye'ye sığınmacı akınının olduğu ilk zamanlarda, AFAD geniş destek vererek (özellikle ulaşım vasıtaları, ambulans, itfaiye aracı vs. anlamında) Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki belediyeleri ön safta yer alan aktörler olarak tanımıştır²⁴.

Belediyelere yapılan hükümet desteğinin hiçbir hukuki kapsamı olmamasına rağmen, kamu kuruluşlarının ve belediyelerin süreklilik arz etmeyen destekler ve daimi olmayan temel projeler geliştirdikleri görülmektedir. Bu projelerin geliştirilmesi, belediyelerin aktif rol üstlenmede gönüllü olmalarına ve devlet kurumlarıyla olan ilişkilerine son derece bağlıdır.

Merkezi yönetim, çeşitli kanallar aracılığıyla (AFAD, Türk Kızılayı, İç İşleri Bakanlığı) belediyelere fon sağlamaktadır, ancak bu destek de süreklilik arz etmemektedir.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin aldığı 20 milyon TL'lik (6.83 milyon ABD Doları) destek bu duruma örnek olarak verilebilir. Bu desteğin kaynağı, AFAD'ın başlattığı ve aktörleri, Suriyeli nüfusa yönelik planladıkları faaliyetleri bildirip ek ödenek almalarını sağlayan özel faaliyet fonlarıdır, ancak uygulamaya bakıldığında, aktörler faaliyetlerini gerçekleştirdikten sonra AFAD'ı bilgilendirmektedirler.

6.2.2. Örnek Uygulama: “Sağlıklı Anneler, Sağlıklı Çocuklar” Projesi – İl Müdürlükleri ile Belediyelerin İşbirliği – Gaziantep ve Sultanbeyli

Gaziantep

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Suriyeli kadınlara yönelik Türkçe dersi, “Okul ve Aileler,” “Çocuk ve Ergen Sağlığı,” “Gebelik ve Anne Sağlığı” konulu eğitim modüllerinin yanı sıra “Şehir Oryantasyonu” ve “Değerler” konulu dersleri içeren bir proje başlatmak için protokol imzaladılar. Ayrıca, 0-6 yaş arası çocuklar için de faaliyetler düzenlediler.

Sultanbeyli

2014 yılında, Sultanbeyli Valiliği, Sultanbeyli Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü ve Sultanbeyli İl Müftülüğü arasında imzalanan özel anlaşmayla ailelere 390 soba ve 1300 ton kömür dağıtıldı. Dağıtım için 4 Suriyeli çevirmen ve 7 Suriyeli taşımacı istihdam edildi. 2015 yılında, 1500 ton kömür ve 700 soba dağıtıldı.

²⁴ UCLG, 2013.

Buna ek olarak, Türkiye Hükümeti, stratejileri tanımlama ve uluslararası aktörlerle koordinasyon içerisinde hareket etme süreci dolayısıyla, BM'den ve uluslararası bağışçılardan aldığı bazı fonları Suriyeli mülteci akınına idare etmede destek sağlaması açısından belediyelere aktardı.

6.2.3. Birleşmiş Milletler Kurumları, Uluslararası Donörler ve Belediyeler arasındaki İşbirliği

Türkiye'deki belediyelerin çoğu, fonlarını genellikle doğrudan uluslararası ve yerel STK'lara ya da program uygulayıcıları olarak kendi kurumları aracılığıyla yönlendiren BM kuruluşları'nın fonladıkları programlara dâhil değillerdi. Ancak 2014 yılından itibaren, belediyelerin uluslararası anlamda fonlanan projelerdeki varlığı, küçük çapta kalmasına rağmen, daha fazla hissedilmeye başlanmıştır.

2012-2014 yılları arasındaki Suriye Bölgesel Müdahale Planı Türkiye kısmında belediyeler zikredilmezken, 2014 yılındaki üçüncü Suriye Bölgesel Müdahale Planı'ndan itibaren ve onu takip eden Türkiye Mülteci ve Dayanıklılık Planı'nda²⁵ (2016-2017 yılında yayımlanan son plan da dâhil), belediyeler hem Suriyelilere hem de ev sahibi Türk halkına yönelik hizmetler sunduğu ve geçim kaynaklarını geliştirdiği için desteklenmesi gereken aktörler olarak yerlerini almışlardır.

5. Suriye Bölgesel Müdahale Planı (2013) hedefleri arasına belediyeleri de koymaktadır "Gelecek RRP6 hedefleri, halkların anlamlı katılımını sağlamak, toplum-temelli korumayı teşvik etmek ve ulusal, devlet kaynaklı müdahaleleri tamamlamak ve desteklemek üzere hassas kişilere, ev sahibi halklara ve belediyelere destek vermektir."

Belediyelerin 3RP'deki varlığı, belediyelerin hem Türkiye hem de BM kuruluşları tarafından desteklenmeleri gerektiğinin kabul edildiğini göstermektedir. AFAD, belediyelerin ilişkili aktörler olduğunu ifade eden ilk kurumlardan biri olmuştur ve BM Kalkınma Programı'ndan belediyeleri desteklemek için itfaiye araçları²⁶ göndermesini talep etmiştir. Zaman içerisinde, BM Kalkınma Programlarının kapsamı, hem Türk hem de Suriyeli halka hizmet veren belediyelere sürdürülebilir destek vermek amacıyla genişletilmiştir.

6.2.4. Örnek Uygulama: Hizmet Tedariğinde Belediyelere Destek- UNDP

UNDP-UNHCR "Suriye Krizinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki Etkilerinin Azaltılması" anlaşması çerçevesinde, UNDP, atık yönetimi ve mesleki eğitim konularında doğrudan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki belediyelere destek veren birtakım projeler geliştirmiştir. Projede Gaziantep Sanayi Odası ve Bölgesel Kalkınma Ajansları gibi birkaç başka ortak da yer almaktadır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi ve Kilis Belediyesi projeden faydalanma hakkına sahip olan belediyelerdir.

Bu proje, 5,7 milyon dolarlık bir bütçeyle AB tarafından finanse edilmektedir. Proje, Temmuz 2015 tarihinde başlamış ve Ocak 2017 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.

UNDP'nin "Suriye Krizinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki Etkilerinin Azaltılması" programlarının yanı sıra, BM kuruluşları ve belediyeler arasında aşağıdan yukarıya doğru gelişen iki işbirliği olduğu görülmektedir. Her iki durumda da, belediyeler sosyal hizmet altyapıları oluşturmada birincil aktörler konumundaydılar:

²⁵ 2016-2017 sonucusudur.

²⁶ UNDP röportajından alınmıştır.

Belediye tarafından Gaziantep'te geçici eğitim hizmeti vermek üzere kurulan okul, UNICEF'ten mobilya, kırtasiye malzemesi, okul çantası, bilgisayar ve fotokopi makinası desteği almıştır. Proje, il eğitim planının bir parçası olarak kabul görüp faaliyet olarak bütçelendirilmemiştir.

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ve Küçükçekmece Belediyesi, Suriyeliler için ortaklaşa bilgisayar okuryazarlığı dersi projesi geliştirmişlerdir. Uluslararası Göç Örgütü, Hollanda hükümetinden fon alırken (elektronik materyallerin tedarik edilmesi ve çevirmenin maaşı için), belediye altyapıyı sağlamış ve bir öğretmen istihdam etmiştir. Bu projede, IOM'ye ulaşan ve gerekli saha değerlendirmelerini yürütmesi için örgütü bilgilendiren belediye olmuştur. Proje yaklaşık olarak 22.000 Dolarlık bir bütçe ile hayata geçirilmiştir.

Buna ek olarak, UNHCR İstanbul, Marmara Bölgesi'ndeki belediyeleri düzenli olarak ziyaret etmekte ve toplantılar düzenlemektedir.

2016 yılının başlarında, JICA tarafından Suriyeli nüfustan etkilenen Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki belediyelerin altyapı ihtiyaçlarına cevap vermek üzere fon (400 milyon ABD Doları) sağlandı. Bu fon, belediyelere düşük faizli krediler sağlaması için İller Bankası'na²⁷ aktarılmıştır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi ve Kilis Belediyesi proje tasarımlarını hazırlamaktadırlar.

6.2.5. STK'lar ve Belediyeler Arasındaki İşbirliği

Bu çalışma kapsamında yapılan röportajlar boyunca, belediyeler ve STK'lar arasında işbirliğinin yaygın bir uygulama olmadığı görülmektedir. Röportaj yapılan STK'ların büyük çoğunluğu belediyelerle neredeyse hiçbir temasta bulunmadıklarını belirtirken, bazıları belediyelerle iletişime geçmeye çalıştıklarını ancak belediyelerle iletişime geçmenin zor olduğunu ifade etmektedirler. Öte yandan, bazı belediyeler birçok STK'nın makamlarını ziyaret ettiğini, ancak somut sonuçlar alınamadığını düşünmektedir. Bu tespit, özellikle Gaziantep'in durumunda çok çarpıcı olarak görülmektedir. Çatışmanın başından beri, şehir hızla STK'ların ve BM kuruluşlarının Suriye içindeki sınır ötesi operasyonları için stratejik bir üs haline geldi. Yıllar geçtikçe, STK'lar yavaş yavaş Gaziantep'te ikamet eden Suriyeli nüfusa yönelik faaliyetler geliştirmeye başladılar. An itibarıyla, Gaziantep'te yaklaşık 50 ila 57 arasında STK mevcut, ancak belediyelerle olan ilişkileri süreklilik arz etmemekte ve belediye ile STK'lar arasındaki işbirliği gelişmemektedir.

STK'lara göre, işbirliğini engelleyen faktör siyasi görüş farklılıklarıdır.

Çalışma boyunca, belediyeler ve STK'lar arasında yapılmış olan yalnızca 5 işbirliği tespit edilmiştir. STK'lar ve belediyeler arasındaki farklı işbirliklerinin genel durumu (dâhil olma derecelerine göre aşağıdan yukarıya doğru sıralama):

- **Bilgi:** STK'ların bölgede projelerini başlatmadan önce belediyeleri bilgilendirmesi ve/veya muhtaç nüfusun hangi bölgelerde yoğunlaştığını öğrenmek için belediyelere danışması belediyelerin en alt seviyede katılım gösterdiklerini belirtmektedir.
- **Resmi Olmayan Kapasite Geliştirme Çalışmaları:** An itibarıyla, STK'lar ve belediyeler arasındaki toplantılar daha sık yapılmaktadır. Bu toplantılar resmi olmayan kapasite geliştirme faaliyetleriyle sonuçlanmaktadır: belediyeler karşılaştıkları zorluklar üzerine STK'ları bilgilendirirken, STK'lar ise insani yardım ilkeleri ve kavramları (cinsel şiddet, insan hakları vs.) üzerine eğitim vermektedirler.

²⁷ Türkiye'deki Belediyeler ve Yerel Yönetimler Bankası'dır.

- **Ortak Faaliyetler:** Bazı durumlarda, STK'lar ve belediyeler ortak faaliyetler yürütmekte ve birbiriyle benzer çalışmalarda bulunan unsurlarını bir araya getirmektedirler (katılımcılar ve belediyenin altyapı sağlaması gibi). Bu durum da resmi olmayan kapasite geliştirme faaliyetleri ile sonuçlanmaktadır.

6.2.6. Bir Belediyenin STK'larla Koordinasyon Kurma ve Kendi Altyapılarını Geliştirme Konusunda Örnek Uygulama: Sultanbeyli Belediyesi

Sultanbeyli Belediyesi Haziran 2014'te Suriyeli mültecilerin durumunu müzakere etmek için STK'larla bir toplantı düzenlemiştir. Bu toplantıda, belediyelerin STK'larla çeşitli şekillerde işbirliğini içeren, Suriyelilere yönelik insani yardım sistemlerinin aşamalı olarak kurumsallaşması kararı alınmıştır. Süreç aşağıdaki adımlarla yürütülmüştür:

-STK'ların Sultanbeyli'deki Suriyeli Mülteciler ile Koordinasyonu raporunu yayımlamak

-Belediye tarafından kurulan "Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği"nin çatısı altında Suriyeli mülteciler için bir koordinasyon merkezinin kurulması

Sultanbeyli Suriyeli Mülteciler Koordinasyon Merkezi: Koordinasyon Merkezi'nde idare ve çeviri alanlarında çalışan iki personel mevcuttur. Bunun yanı sıra aralarında iki Suriyelinin bulunduğu dört personel de yardım görevlisidir.

Suriyeliler Sosyal Yardım Yazılımı(SUKOM) halk merkezleri aracılığıyla dağıtılan aynı yardımların takibe alınmasını ve ihtiyaçların koordinasyonunu sağlamaktadır.

Bu merkezde ayrıca Türk Hukuk Sistemi üzerine kaynakların yanı sıra, uluslararası kaynaklar da bulunmaktadır. STK'lar kendi sistemleriyle bu veri tabanına entegre olabilmektedirler. Örneğin, Aziz Mahmud Hüdayi Derneği ve Fikir-Der veri tabanına entegre olan STK'lardandır. Buna ek olarak, Suriyeli mültecilerin kayıt sorunlarını çözmek üzere koordinasyon geliştiren yerel bir mülteciler veri tabanı (SÜTOM) oluşturulmuştur.

Merkez, an itibariyle, milli ve uluslararası STK'larla daha iyi ilişkiler geliştirmeyi ve antlaşmalarla varmayı hedeflemektedir. Şu ana kadar, aralarında 6 uluslararası STK'nın da bulunduğu STK'lar ile 20 toplantı düzenlenmiştir.

Mayıs 2015'te, Uluslararası Sağlık Çalışanları Derneği (International Medical Corps) "Risk Altındaki ve Hassas Mülteci Gruplarına Yaklaşım ve Etik Çerçeve" konulu resmi olmayan bir eğitim düzenlerken, Uluslararası Af Örgütü "Mültecilere İlişkin Kavramlar" adlı bir eğitim vermiştir.

Sultanbeyli Belediyesi aşağıdaki alanlarda aktif çalışmalar yürütmektedir:

Eğitim:

2014 yılında, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Aziz Mahmud Hüdayi Vakfı, Sultanbeyli Belediyesi, belediyeye ait Mülteci-Der ve Yıldırım Bayezid Okulu işbirliğinde, Suriyeli öğrenciler için Muhabbet Köprüsü adında bir okul yaptırılmıştır. Okulda 20 sınıf bulunmaktadır (11 sınıf 7-14 yaş aralığındaki kızlar, 9 sınıf ise aynı yaş aralığındaki erkekler için). Okul, toplamda 960 Suriyeli öğrenciye hizmet vermektedir. Aziz Mahmud Hüdayi Vakfı, Suriyeli öğretmenlerin maaşlarını ödemektedir. İl Milli Eğitim Müdürlüğü Türk öğretmenlerin maaşlarını öderken, Sultanbeyli Belediyesi Suriyeli öğrencilere ulaşım hizmeti sunmaktadır. Bu geçici okulun içerisinde (MÜTEM adlı) bir merkez kurulmuştur. Bu merkez

öğrencilere Türkçe dersleri sağlamak ve Kızılay ile Uluslararası Mavi Hilal Derneği tarafından desteklenmektedir.

Ayrıca belediye, Türkçe öğretiminde temel ve uzmanlık seviyelerinde kitapların hazırlanması sürecine dâhil olmuş ve 400 Suriyeli öğrencinin Türk okullarına yerleştirilmesini sağlamıştır.

Ayni Yardım

Belediye, ayni yardımların düzenli olarak dağıtımı aşamasına geçmektedir. Şu ana kadar, muhtaç nüfusa aşağıdaki eşyaların tedarikini sağlamıştır:

- 700 soba
- 5000 battaniye
- 5000 gıda paketi
- 10000 kışlık giysi

Bunlara ek olarak, belediye 1500 aileye ev eşyası vermiştir. Bu ayni yardımlar yapılan bağışlar sayesinde gerçekleştirilmektedir.

İlaç Tedavisi ve Sağlık Merkezi:

Sultanbeyli Geçici Sağlık Merkezi'nde Arapça sağlık hizmetleri (genel, kadın ve çocuk sağlığı hizmetleri) sunulmaktadır. Sağlık merkezinde Suriyelilere ücretsiz ilaç sağlayan bir eczane bulunmaktadır. Bunun yanı sıra merkezde 4 doktor, 1 laboratuvar, 1 hemşire, 2 eczacı, 1 destek personeli ve bir kayıt memuru hizmet vermektedir. Her gün ortalama 60 Suriyeli hasta muayene edilmektedir.

Sultanbeyli Devlet Hastanesi'nde, devlet hastanesine giden Suriyeli hastalara yardım etmeleri için 2 çevirmen çalışmaktadır.

Suriyeliler için yerel kayıt veri tabanı olan SUKOM, yerinde tedavi edilemeyen hastaları İstanbul'un diğer belediyelerine yönlendirmektedir. Şu ana kadar, Marmara Üniversitesi Araştırma Hastanesi'nde 150 Suriyeli tedavi edilmiş ve Kartal Eğitim Hastanesi'nde ise 110 hasta randevu almış ve tanıları konmuştur.

Hukuki Yardım Danışmanlığı:

Belediyenin derneği çevirmen aracılığıyla Suriyelilere çeşitli konularda hukuki danışmanlık hizmeti sunmaktadır. Amerikan Barolar Derneği (The American Bar Association) de bu projenin ortağıdır.

Psikiyatrik Muayene:

Mülteciler, savaş travmatik etkilerini taşıyan Suriyeli çocuklara yönelik alanında uzman psikiyatristlerden psikiyatrik muayene hizmeti almaktadırlar.

Barınma:

Kalacak yerleri olmayan Suriyeli mülteciler için yapılan bağışlar ile üç katlı bir bina misafirhaneye çevrildi. Belediyenin derneği ev sahipleriyle olan ilişkileri düzenlemekte ve gerekli durumlarda faturaların ve kiralara ödenmesine destek vermektedir.

İstihdam:

Belediye derneği istihdam danışmanlığı sağlamakta, bölgedeki işletmelerle işbirliği kurarak istihdam sağlamakta, kendi işletmelerini açmak isteyen Suriyelilere danışmanlık hizmetleri vermekte ve iş yerlerinde dil yüzünden sorunlarla karşılaşan Suriyelilere yönelik Türkçe dersleri verilmesini sağlamaktadır.

Faaliyetler Hakkında Bilgilendirme SMS Yoluyla Yapılmaktadır.

Belediye derneği aynı yardımların dağıtılacağı ve sosyal hizmetlerin verileceği yeri ve zamanı hakkında SMS yoluyla bilgilendirme yapmaktadır. Aynı zamanda, mültecilere kömürü nasıl kullanacaklarına ve diğer konulara ilişkin pratik bilgiler de vermektedirler.

Bu faaliyetlerin geliştirilmesinde, belediye masrafları doğrudan belediye bütçesinden karşılamaktadır. Örnek olarak, sağlık hizmetleri için yılda 40 bin Türk Lirası (13.123 ABD Doları) harcanmaktadır. Mülteciler'in kira ve idare masrafları Sultanbeyli Belediyesi tarafından karşılanmakta ve yaklaşık olarak yılda 34 bin Türk Lirası (12.000 ABD Doları) harcanmaktadır.

7. Fonların Takibi: Fonların Dağıtımında Belediyeler Yetersiz Düzeyde Temsil Ediliyor

Krizin başladığı günden bu yana, Türkiye Hükümeti insani yardım ve kalkınma yardımı kapsamında 8 milyar dolar²⁸ harcamıştır.

Türkiye hükümetinin mülteci yönetimine destek veren ve insani yardım kapsamında fon sağlayan Avrupa Komisyonu, krizin başladığı günden bu yana Suriye'nin komşu ülkelerine insani yardım dağıtımına dâhil olan başlıca bağışçılardandır. 2014 yılından itibaren, AB desteğini öncelikli olarak kamp dışında yaşayan mültecilere yoğunlaştırmıştır. Avrupa Birliği, sağladığı 325 milyon Dolarlık bağışla (51 milyonu AB'nin İnsani Yardım ve Sivil Koruma Genel Müdürlüğü (ECHO) tarafından, 167 milyonu (2014 yılında açılan) AB Vakıf Fonu tarafından, 6 milyonu Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Aracı tarafından, 75 milyonu ise Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) tarafından karşılanmaktadır) Suriye krizindeki öncü bağışçısıdır.

Yabancı bağışçılardan alınan toplam bağışın 455 milyon dolar (ABD Doları)²⁹ olduğu tahmin edilmektedir. Bu paranın 11.5 milyon Doları (ABD Doları) belediyelerin projelerine ayrılmıştır³⁰. Bu rakam toplam bağışın %2.5'ine karşılık gelmektedir. Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) tarafından yakın zamanda açıklanan fon (400 milyon ABD Doları, henüz ayrılmamıştır ve yukarıdaki hesaba katılmamıştır) belediyelere destek amaçlı sağlanan büyük çaplı ilk programdır. Bu durum, belediyelerin Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı ve BM programlarında varlığını daha fazla hissettirmesiyle ortaya çıkan bir gelişmedir.

Hükümetin belediyeleri desteklemeye yönelik girişimleri artmıştır, ancak bu durum, belediyelerin aldığı desteklerin kurumsallaşmasının ve belediyelerin göç idaresi ve sosyal içerme politikalarında kilit unsur olduğunun tamamıyla tanınmasının ve böylelikle belediyelerin, Suriyeli nüfusa ve ev sahibi Türk halkına yönelik yapılan dayanıklılık ve sürdürülebilir kalkınma faaliyetlerine daha aktif olarak katılımının önünü açmamıştır.

²⁸ Türkiye'nin hesaplamalarına göre. AFAD, 2016.

²⁹ Türkiye'nin hesaplamalarına göre. AFAD, 2016.

³⁰ Cf. Ek 3.

Buna ek olarak, AB-Türkiye Eylem Planı'nın açıkladığı fonlar (toplamda 3 milyar dolar) yerel kalkınmayı ve mültecilerin sosyal hayata entegre olmasını hedeflemektedir. 140 milyon Avro eğitim programlarına, 130 milyon Avro dayanıklılık ve yerel kalkınma programlarına, 55 milyon Avro³¹ Türkiye'deki sağlık programlarına ayrılmıştır. Söz konusu hak sahipleri ve fon alıcıları; STK'lar, hükümet ve bakanlıklardır. Belediyelerin hak sahipleri listesinde adları geçmemektedir.

Kaynakça

Akademik Makaleler

M. Erdoğan, “Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” , HUGO, Hacettepe Üniversitesi, Kasım 2014

M. Murat Erdoğan, “Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum”, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2015

Raporlar

AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı), “Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler, 2013 Saha Araştırması Sonuçları,” 12 Ocak 2013. 21 Ocak 2016 tarihinde https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/61-2013123015505-syrian-refugees-in-turkey-2013_print_12.11.2013_eng.pdf adresinden erişildi.

M. Erdoğan, C. Ünver, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, ‘Türk İş Dünyasının Türkiye'deki Suriyeliler Konusundaki Görüş, Beklenti Ve Önerileri’. 30 Aralık 2015. 8 Ocak 2016 tarihinde <https://tisk.org.tr/project/perspectives-expectations-and-suggestions-of-the-turkish-business-sector-on-syrians-in-turkey/> adresinden erişildi.

Dünya Bankası, ‘Suriyeli Mülteci Krizi Karşısında Türkiye ve Önünde Uzanan Yol’ , Aralık 2015. 21 Ocak 2016 tarihinde <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/23548/Turkey0s0respo0s0and0the0road0ahead.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden online versiyonuna erişildi.

UCLG, UCLG-MEWA, UCLG-Ortadoğu Çalışma Grubu, Türkiye Belediyeler Birliği, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Fransa Kentler Birliği (Cités Unies France), Kanada Belediyeler Federasyonu, VNG International, ‘Ön Saftaki Belediyeler, Suriye Krizinin Komşu Ülkelerdeki (Türkiye, Ürdün, Lübnan) Yerel Yönetimler Üzerindeki Etkileri’, Görev Raporu ve Öneriler, Mayıs 2013.

UCLG, “GOLD II; Yerel Yönetim Finansmanı: 21. Yüzyılın Sorunları”, 2010.

UCLG-MEWA, “Araştırma Kitabı- Orta Doğu ve Batı Asya Ülkeleri”, Aralık 2013.

BM Kalkınma Programı (UNDP), 3RP, Bölgesel Mülteci ve Dirençlilik Planı, Türkiye, 2016-2017.

Görüş Makaleleri / Bloglar

K. Kirişçi, ‘Türkiye’deki Mülteciler: Açık Kapı Politikasının Sınırları’ Brookings, 27 Haziran 2013. 9 Ocak 2016 tarihinde <http://www.brookings.edu/blogs/up-front/posts/2013/06/27-syrian-refugees-in-turkey-kirischi> adresinden erişildi.

³¹ Avrupa Komisyonu, 2015.

Resmi Yayınlar

Avrupa Birliği Konseyi, ‘Devlet ve Hükümet başkanları Türkiye toplantısı AB-Türkiye açıklaması’, 29 Kasım 2015. 9 Ocak 2016 tarihinde <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/29-eu-turkey-meeting-statement/> adresinden erişildi.

Avrupa Konseyi – Durum Belgesi, ‘AB-Türkiye Ortak Eylem Planı’, 15 Ekim 2015. 9 Ocak 2016 tarihinde http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_en.html adresinden erişildi.

Avrupa Konseyi – Durum Belgesi, ‘Türkiye: Suriye Krizi’ , Kasım 2015, 14 Ocak 2016 tarihinde http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/turkey_en.pdf adresinden erişildi.

Avrupa Komisyonu, İnsani Yardım ve Sivil Koruma, ‘ECHO Durum Belgesi’.

Türkiye İstatistik Enstitüsü, “*Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminin Sonuçları, 2014*” 17 Ocak 2016 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=18616> adresinden erişildi.

UNHCR Türkiye Planlama Verileri <http://www.unhcr.org/pages/49e48e0fa7f.html> (Erişim: Aralık 2015) - 2015 BMMYK ülke operasyonları profili – Türkiye.

UNDP, “*Bilgilendirme toplantısında Helen Clark’ın Suriye Müdahalesi hakkında yaptığı açıklama [İnsani Müdahale Planı (HRP), Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (3RP) ve Komşu Ülkeler]*”, 12 Ocak 2016. 14 Ocak 2016 tarihinde <http://www.undp.org/content/undp/en/home/presscenter/speeches/2016/01/12/helen-clark-statement-at-the-briefing-on-the-syria-response-humanitarian-response-plan-hrp-regional-refugee-and-resilience-plan-3rp-and-neighboring-countries.html> adresinden erişildi.

UNDP, BÖLGESEL STRATEJİK GENEL DEĞERLENDİRME, Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (3RP) 2016-2017.

Web Siteleri

AFAD, AFAD Suriye Raporu, Ocak 2016, 17 Ocak 2016 tarihinde <https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=747> adresinden erişildi.

Suriyeli Mülteciler Bölgesel Müdahale, Inter-Agency Bilgi Paylaşım Portalı, Türkiye. 9 Ocak 2016 tarihinde <https://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224> adresinden erişildi.

BM İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi (UNOCHA), Fon Takip Sistemi, ‘*2013 yılında Türkiye’deki Acil Durumlar; 10 Ocak 2016 itibarıyla 2013’te bağışçı başına düşen toplam insani yardım fonu*’ Teşkilatların ve bağışçıların sağladıkları verilere göre BM İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi tarafından derlenmiştir. <http://fts.unocha.org> (Tablo no: R24c). Veriye 9 Ocak 2016 tarihinde erişildi.

Muhasebe web, “*Suriyelilerin Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik Resmi Gazetede Yayınlandı*”, http://www.muhasabeweb.com/haber_detay.php?id=4945_Suriyelilerin-Calisma-Izinlerine-Dair-Yonetmelik-Resmi-Gazetede-Yayinlandi , 15 Ocak 2016. (Erişim Tarihi: 21 Ocak 2016)

**Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya
Teşkilatı**

(UCLG-MEWA)

**Orta Doğu'dan Kente Göç Eden Zorunlu Göçmenlere Yönelik
Sosyal İçerme Politikaları**

Lübnan

Lübnan Belediyelerinin Suriye Göç Dalgasının Yönetilmesindeki Rolü

Bu rapor, Marianne Madoré tarafından hazırlanmıştır.³²
İletişim: Marianne.madore@gmail.com

UCLG-MEWA İletişim: uclg-mewa@uclg-mewa.org
Ocak 2016

Supported by the

**European
Commission**

³² Bu raporun hazırlanmasında alan araştırması için Khaldoun Abu Tay & Thamer Abou Manssour'un desteklerinden yararlanılmıştır.

1. Giriş

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG), tüm dünyada yerel ve bölgesel yönetimlerin değer, amaç ve çıkarlarını savunmak için kurulmuş bir dünya teşkilatıdır. UCLG, hem başlıbaşına şehirleri hem de yerel yönetimlerin ulusal birliklerini kucaklayan kapsamlı üyelik sistemiyle, dünyadaki en büyük yerel yönetim teşkilatı olma niteliğini taşımaktadır.

UCLG Dünya Teşkilatı'nın sekiz bölge teşkilatından biri olan UCLG-MEWA, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı, İstanbul'da bulunan merkezinden demokrasi, insan hakları, uluslararası dayanışma, yerel yönetim ve sürdürülebilir kalkınma gibi temel ilkelere hizmet etmeye devam etmektedir. UCLG-MEWA'nın faaliyet gösterdiği coğrafi bölge, şu 15 ülkeyi kapsamaktadır: Afganistan, Bahreyn, İran, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Umman, Filistin, Katar, Suudi Arabistan, Suriye, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, Yemen, Azerbaycan, Mısır, Libya, Pakistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkmesitan ve Kamerun (Daha detaylı bilgi için: www.uclg-mewa.org).

2012'de UCLG Başkanı'nın uluslararası toplumun Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapan yerel yönetimler ile dayanışma kurulması için yaptığı çağrının ardından, UCLG Ortadoğu Çalışma Grubu, seçilmiş uluslararası bir heyet, Fransa, Türkiye, Hollanda, Kanada, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) ve UCLG-MEWA'daki ulusal yerel yönetim birliklerinden üye ve uzmanlarla birlikte; Suriyeli mülteci akını ile karşı karşıya olan Türkiye, Ürdün ve Lübnan'daki belediyelerle ilgili bir rapor hazırlamıştır (Rapor için bkz: "[Sınırdaki Belediyeler](#)")

Üye kentlerle birlikte, UCLG-MEWA Sosyal İçerme Komitesi, ülkelerini terk edip komşu ülkelerden birine yerleşmeleri için zorlanan Suriyelilerin sosyal içerme noktasındaki ihtiyaçları doğrultusunda pek çok proje geliştirmiştir. Söz konusu etkinlikler ve önceki raporlamaların ardından, bu rapor, Suriyeli sığınmacı akını yönetiminde Lübnan belediyelerini ve insani ve göç yönetimi aktörleri olarak oynadıkları rolü incelemektedir. Bu çalışma, ayrıca üye kentlerin bazı model uygulamalarından da bahsedecektir. UCLG-MEWA; bu raporda, göç yönetim aktörleri olarak belediyelerin ve insani yönetim şemasına entegrasyonlarının uluslararası toplum tarafından göz önüne alınması için gereken temel bilgiyi sağlamaktadır.

2. Özet

Bu rapor, Suriyeli mülteci akını karşısında Lübnanlıların tutumlarına dair eleştirel bir genel bakış sunmaktadır. Lübnan, (Türkiye ve Ürdün'ün aksine) resmi olarak kamplar kurmadığından ve kapsamlı bir ulusal politika geliştiremediğinden, ortaya çıkan yeni zorluklarla başa çıkma görevi tamamiyle belediyelerin omuzlarına yüklenmiştir. UCLG-MEWA, Mayıs 2013'te yerel yönetişime yönelik tehdite dikkat çekerek insani aktörleri Lübnan belediyeleriyle işbirliğine davet etti. Bu rapor, öne sürülen bu görüşler ışığında mevcut durumu değerlendirmektedir. Yapılan röportajlar ve farklı aktörlerin (belediye çalışanları- STK'lar- bağışçılar- BM kurumları) yanı sıra, krize müdahalede kullanılan fonların finansal takibi yardımıyla, bu rapor mevcut zorlukların farklı paydaşlar tarafından nasıl ele alındıklarını incelemektedir. İki buçuk yıldan sonra, ev sahibi toplumlar üzerinde su şebekesi, elektrik, çöp toplama, iş piyasası ve konutlandırma gibi konularda hala büyük bir baskı bulunmaktadır. Mültecilerin çoğu hala zorlu koşullarda yaşamaktadırlar. Mültecilerin yerel halka oranı, dünyada en yüksek sayıya ulaşmıştır. Buna ek olarak, mültecilerle yerel halk arasında yoğun sürtüşmelerin yaşandığı bölgelerde sosyal istikrar konusunda bir endişe de baş göstermektedir. Bu rapor, yaşanan kriz karşısında yerel yönetişimin öneminin temel bağışçılar tarafından anlaşıldığını göstermektedir. Bağışçılar ve BM kurumları, çalışmalarına gittikçe artan şekilde belediyeleri dahil etseler de, bu ortaklıklar genelde çok hassas yapıda kurulmaktadır. Belediyelerin çoğu, etkili insani ortaklar olmak adına finansal kaynaklarını ve teknik kapasitelerini güçlendirmek için desteğe ihtiyaç duyan kurumlar olarak kalmaya devam etmektedirler.

3. Krizle Geçen Bir Yıl Daha: Ocak 2016'daki Durumu Anlamak adına Üç Temel Nokta

3.1. “Sosyal Dayanışma”ya bölgesel odaklanma ve Lübnan'daki yansımaları

Lübnan'da her üç kişiden biri mültecidir. Mültecilerin çoğu ev sahibi toplulukların arasında yaşamaktadır.³³

Dünyada hiçbir ülke, Lübnan'daki kadar yüksek bir mülteci oranına sahip değildir. Lübnan, 60 yıl önce Filistinli mülteciler için yaptığı gibi, 2011'de Suriye'den kaçanlara da kapılarını açmıştır. İç politika karışıklıklar ve bölgesel jeopolitik problemler sebebiyle, Lübnan Hükümeti Suriyeli mülteciler için kapsamlı politikalar yahut kamplar oluşturmamıştır. Bu süreç içerisinde, Suriyelilerin orada ne kadar kalacağı ve kalıcı yerleşimlerinin nasıl engelleneceği önemli bir tartışma konusu haline gelmiştir. Lübnan ayrıca Irak, Etiyopya, Eritre ve Sudan'da yaşanan şiddet ve zulümden kaçan binlerce kişiye de ev sahipliği yapmakta olan bir ülkedir. Ürdün ve Türkiye'nin aksine, Lübnan, 1951 Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Uluslararası Sözleşme'yi imzalamamıştır ve sadece “Suriye’de yerinden edilmiş kişiler” i tanımaktadır. Suriye - Lübnan sınırı, Ocak 2015’ten bu yana kapalı tutulmakta, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin (UNHCR) kayda yeni mülteci almasına izin verilmemektedir. Uluslararası insani aktörler, sosyal dayanışma konusunda duyulan endişeyi ilk olarak 2013 bölgesel müdahale kapsamında dile getirmişlerdir.³⁴ Bunun sonucunda, “Suriye krizi karşısında istikrarı sağlamak için başlıca müdahaleler Lübnan yol haritası”nda (Ekim 2013’te yayımlanmıştır) “sosyal dayanışma” adlı bir bölüme yer verilmiştir. Fakat, daha sonra daha fazla uzlaşım gereklilik görüldüğünden bu bölüm “sosyal istikrar” ile değiştirilmiştir³⁵. Lübnan’da “sosyal istikrar” başlığı altında toplanan çalışmalar su pompaları, güneş pilleri, çocuklar için oyun alanları, ve belediye zabıtalrı için eğitimler gibi alanlarda çeşitlilik göstermektedir.

3.2. İnsani yardım tedariki noktasında devlet kurumları büyük ölçüde göz ardı edildi

Krizin ilk yıllarında Lübnanlı yetkililer, uluslararası yardım kuruluşları tarafından güven verici ve etkin ortaklar olarak görülüyorlardı. Lübnan hükümetinin Mart 2013’te istifa etmesinin ardından, askıya alınan seçimler ve eldeki fonların kötü bir şekilde idare edilmesi, insani yardım kuruluşlarının Lübnan’daki kurumlarla işbirliği kuramalarına neden oldu. Bu nedenle, en başta Batı ve Körfez ülkelerinden gelen yardım fonlarının neredeyse hepsi, BM kurumlarına ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarına (STK'lara) aktarıldı.

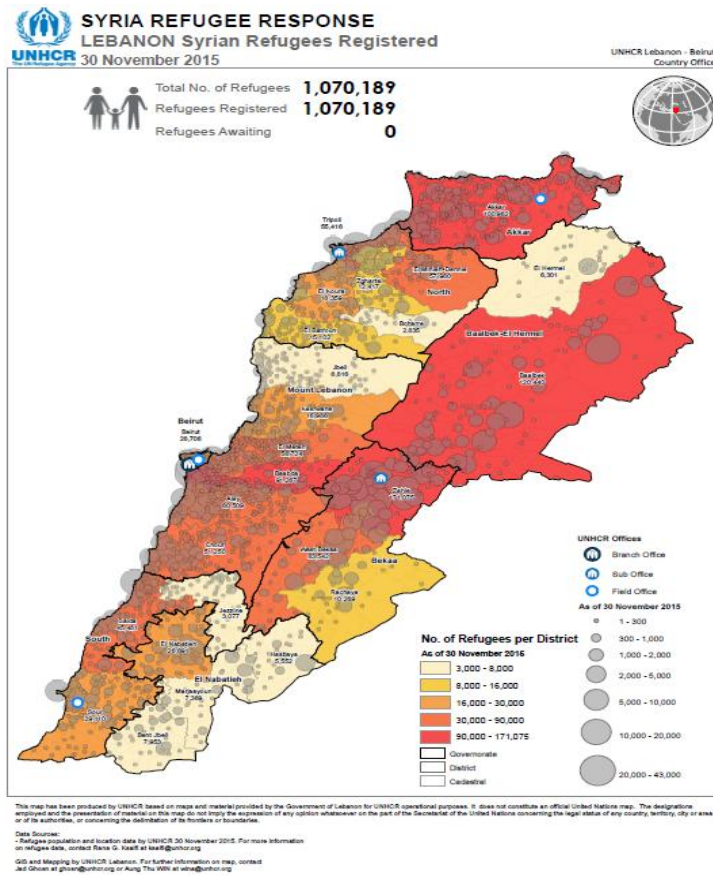
³³ Lübnan’da, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) tarafından kayıt altına alınan “yerinden edilmiş” kişilerin resmi sayısı, Aralık 2015’te 1,070,189’a ulaşmıştır (UNHCR, online veri portalı <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=122>). Bununla birlikte, Lübnan’da kayıt dışı olarak 500,000 Suriyeli mültecinin yaşadığı tahmin edilmektedir. Lübnan ayrıca, 260,000 – 280,000 Filistinli mülteciye ve yaklaşık 50,000 Iraklı ve 800 Sudanlı mülteci ve sığınmacıya da ev sahipliği yapmaktadır. (Birleşmiş Milletler Filistinli Mültecilere Yardım Kuruluşu, UNWRA, “Verilerle UNWRA 2015” http://www.unrwa.org/sites/default/files/unrwa_in_figures_2015.pdf)

³⁴ İlk olarak 2013 yılı için hazırlanan *Bölgesel Müdahale Planı 5*’te dile getirilmiştir (Mayıs 2013’te yayımlandı).

³⁵ Lübnan Krizi Müdahale Planı (LCRP) 2015-2016 ve LCRP II 2016-2017.

Bölgesel Müdahale Planı kapsamında 2014-2015 dönemi için Lübnan'a ayrılan 3.33 milyar Doların yalnızca %1.24'ü doğrudan Lübnanlı yetkililere gönderildi³⁶.

Bu yaklaşım, Lübnan'ın 1990'lardan bu yana liberalizasyonu bağlamında ele alınmalıdır. Lübnan İç Savaşı'nın bitiminden bu yana Lübnan hizmet tedarikini büyük ölçüde özelleştirmiştir. Bugün, özel aktörler ve yerel birlikler toplumun konut, eğitim, su ve elektrik tedariki gibi temel hizmetlere erişim gibi ihtiyaçlarının çoğunu temin etmektedir. Ülke içerisinde hiçbir ulusal tedarik mekanizması bulunmamakla beraber, önemli bölgesel eşitsizlikler de görülmektedir. Bu eşitsizlikler, mülteci akınının tüm bölge ve kentlere eşit şekilde dağıtılmamış olmasıyla daha da derinleşmiştir.

Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler kurumları ve uluslararası STK'lar, Suriye krizine ulusal kurumlarla irtibat kurmadan müdahalede bulunmuşlardır. Lübnan kısa süre önce insani müdahale konusunda devreye girmeye ve kontrolü ele almaya karar verince, söz konusu yardım kuruluşları yardım tedariki için bağımsız bir sistem geliştirmişlerdir³⁷.

3.3. Suriye kriziyle mücadelede ilgili “yeni” ortak olarak belediyeler

³⁶ Veriler, BM İnsani İşler Koordinatörü Ofisi'nin (UNOCHA) Finansal Takip Hizmetleri'nden alınmıştır.

<https://fts.unocha.org/pageloader.aspx?page=special-syriancrisis>

³⁷ LCRP 2015-1016 ve LCRP II 2016-2017.

Lübnan'daki belediyeler, Lübnan için hazırlanan uluslararası müdahale raporlarında da göz ardı edilmektedirler. Belediyeler, pek çok zorlukla karşılaşan zayıf ve etkisiz organlar olarak görülmektedirler: içlerinden %57'si bir idari yapıya sahip değilken, %40'ı ise zaman zaman maaşını alamayan tek bir çalışana sahiptir.³⁸ Bu belediyeler, mülteciler nedeniyle ortaya çıkan sıkıntılarla mücadele etmek için yabancı bağışçılardan neredeyse hiç fon yardımı alamamışlardır. Fakat, 2014'te, insani aktörler belediyelerin de rol sahibi olduğu kalkınma odaklı bir yaklaşıma geçiş sağlayıp yaptıkları müdahalelerde belediyelere de yer vermeye başlamışlardır.

"Uluslararası STK'lar bizlerle çalışma yürütmüyordu... fakat artık bunu yapmak zorundalar."

Beqaa Vadisi'nde bir Belediye Başkan Yardımcısı

(5,000 Lübnanlıya ve 20,000 Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapıyor.)

Bu geçiş, uluslararası aktörlerin kendi yetki sınırları dahilinde izinleri olmadan çalışma yürütmesine engel olmaya başlayan belediyelerin tepkisi sonucu uygulamaya dökülmüştür. Söz konusu belediyeler, daha fazla koordinasyon ve kaynak aktarımı için çağrıda bulunmuşlardır. Bu geçiş, uluslararası donörler ve uygulayıcı ortaklardan da kaynaklanmaktadır. Lübnan'da fon akışının azaltılmasının yanı sıra, uzun süreli bir krizi öngörmektedirler. Belediye kapasitelerinin ve yerel yönetişimin geliştirilmesi, söz konusu aktörlerin çıkış stratejisinin bir parçası haline gelmiştir. Bu sebeple UNHCR; UNDP ve Lübnan Sosyal İşler Bakanlığı (MosA) ile birlikte uzun vadeli "Lübnanlı Ev Sahibi Toplumlar Destek Projesi"ni yürütebilmek adına, halihazırda yapmakta olduğu "Hızlı Etki Projeleri"ni sona erdirmiştir. Bunun yanı sıra, en son yayımlanan, 2016- 2017 Bölgesel Mülteci ve Dirençlilik Planı (3RP), önceki yıllarda bu konudan neredeyse hiç bahsedilmemesine rağmen "yerel kapasitelerin geliştirilmesini" planın ikinci ayağı olarak ele almıştır.

4. Suriyeli Mülteci Akınına Belediyelerin Cevabı

4.1. Mülteci akınıyla başa çıkabilmek için çökökenlilik ve değişken kaynaklar

2011'den bu yana Suriye kriziyle mücadelede belediyeler ön safta yer almakta ve konutlandırma, çöp toplama, elektrik şebekesi, içilebilir su kaynakları, kanalizasyon sistemi, eğitim ve çalışma şartları gibi hizmetlerin tedariği konusunda üzerlerinde büyüyen baskılarla başa çıkmak zorunda kalmaktadırlar. Belediyeler, başlıca şu konularda çalışmalar yürütmektedirler:

- Çöplerin toplanması. Dolu çöp torbalarının sokaklarda birikmesi, belediye başkanları için başlıca endişe kaynağı haline geldiğinden, katı atıkların toplanması için fazladan işçiler istihdam edilmiştir. Bekaa Vadisi'nde bulunan Marj Belediyesi Başkan Yardımcısı, yaşanan durumu şu sözlerle ifade etmektedir: "Buranın 15,000 Lübnanlı vardı, şimdi 20,000 de Suriyeli var, artık iki katı nüfusumuz var! Önceden bir tane çöp kamyonumuz varken şimdi üç tane var. Eskiden iki çalışmamız varken şimdi altı oldu. Ve hiçbirisi hala yeterli değil!"

³⁸ Dünya Bankası, *Sistemik Ülke Tanılama Çalışması*, 2015.

- Güvenliğin sağlanması. Mültecilerin Suriye içerisinde silahlı gruplarla ilişkisi bulunabileceği korkusu, Lübnanlılar arasında epey yaygın durumdadır³⁹. Oturma izinlerini yenileyemeyen mülteciler, yetkililer tarafından özellikle hedef alınmaktadırlar. Ulusal İç Güvenlik Güçleri (ISF)'nin baskıcı faaliyetlerinin ardından, 45 civarında belediye Suriyeliler üzerinde geçici sokağa çıkma yasakları uygulamaya başlamışlardır⁴⁰. Belediyelerin çoğu yaşanan bu duruma pragmatik bir yaklaşım sergilemişlerdir. Belediye başkanlarının çoğu, çatışmaları önlemek, yaşanan gerilimi azaltmak ve ayrıca kendi iç unsurlarının güvenliğini tazelemek için aktif görevdeki polis güçlerinin sayısını artırmışlardır. Örneğin, Bekaa'da bulunan Kabeillas Belediyesi, polis departmanındaki çalışanlarının sayısını iki katına çıkarmıştır. Beyrut banliyölerinde bulunan Ghobeiry Belediyesi ise, polis güçlerini %40 oranında artırmıştır.

Lübnan'da; büyüklük, ekonomik durum ve mali kaynaklar açısından çok büyük farklar gösteren 1114 belediye bulunmaktadır. Özel siyasi ve mezhep odaklı ilişkiler ve 2011 öncesi Suriyeli mevsimlik işçilerin bölgedeki varlığı, belediyelerin yeni gelen Suriyelileri karşılama biçimini etkilemiştir. Bu seçilmiş organlardan (6 yıllık yetki) oluşan oldukça heterojen grup, üç kategoriye ayrılabilir:

- 28,706 Suriyeli mülteciye⁴¹ ev sahipliği yapmakta olan **başkent Beyrut**, yarım milyona yakın bir nüfusa sahiptir⁴². Başkent'in özel bir idari statüsü vardır. Belediye meclisi, 24 üyeden oluşmakta (aralarından sadece 16'sı seçimle gelmiş üyedir) ve meclise Bakanlar Kurulu tarafından atanan Beyrut valisi başkanlık yapmaktadır. Kentin yıllık bütçesi 250 milyon Dolar civarındadır⁴³. Beyrut'un kentsel alanına ulaşan 200,000 mültecinin çoğunluğu, yaşam maliyetinin daha düşük olduğu banliyö ilçelere yerleşmiştir. Diğer bir deyişle, merkez dışında kalan belediyeler mültecilere yerleşim yeri sağlamak durumunda kalmışlardır.
- Lübnan'daki belediyelerin çoğu, 4,000'den az nüfusa ve 9 üyeden oluşan bir belediye meclisine sahip **çok küçük belediyelerdir**. Bu belediyeler, hiçbir harcamalarının kaydını tutmamaktadırlar. On Lübnan belediyesinden dokuzunda, sokakları süpürmekten, yolları asfaltlamaktan, halka elektrik sağlamaktan sorumlu 6'dan az sayıda çalışan bulunmaktadır⁴⁴. Bazı belediyelerde ise belediye başkanının okuma yazma bilmediği durumlar da mevcuttur. Belediyelerin bütçeleri, yaklaşık olarak 10,000 ile 500,000 Dolar arasında değişmektedir. Söz konusu belediyelerin çoğu, 2011'den bu yana, mülteci akınından yüksek oranda

³⁹ Uluslararası Kurtarma Komitesi & Norveç Mülteci Konseyi, Suriyeli Mültecilerin Yasal Statüleri: Beyrut ve Lübnan Dağı'nda Yasal İkametinin Yarattığı Zorluklar ve Sonuçları. Haziran 2015, 30. sayfa.

⁴⁰ İnsan Hakları İzleme Örgütü, 2014, "Lübnan'da Suriyeli mültecilere uygulanan yerel sokağa çıkma yasakları" (3 Ekim) <https://www.hrw.org/news/2014/10/03/lebanon-least-45-local-curfews-imposed-syrian-refugees>

⁴¹ UNHCR, Kasım 2015, *a.g.e.* kentin idari sınırları içerisinde kayıt altına alınmış olan mülteciler. (Bu raporda bahsi geçen mülteci nüfuslarına ait tüm verilere, online veri portalından erişilebilir).

⁴² Lütfen dikkat ediniz: Lübnan'daki en son nüfus sayımı 1932 yılında gerçekleştirilmiştir O zamandan bu yana hiçbir resmi demografik veri yayımlanmamıştır. Lübnanlılar, ikamet yerlerine göre değil, ailelerinin kayıtlı olduğu bölgeye göre oy kullanmaktadırlar. Beyrut'ta 453,951 Lübnanlı seçmen bulunmaktadır (kaynak: Localiban, 2010).

⁴³ Araştırmacının başkent'in resmi bütçesine erişimi için izin verilmemiştir, söz konusu tahmini veriler önceden yapılmış yayınlar ve Aralık 2015'te merkezi hükümetten Beyrut'a gönderilen 111 milyon Dolarlık fonlar esas alınarak verilmiştir.

⁴⁴ Lübnan Politika Çalışmaları Merkezi (LCPS), *Lübnan'da İdari Adem-i Merkeziyetçilik Üzerine*, 2015, 32. sayfa.

etkilenmişlerdir.

- Bu iki uç arasında bulunan ve **çoğunlukla kentsel bölgelerde yaklaşık 40 faal belediye** bulunmaktadır. Bu belediyeler, yaklaşık 50 çalışan istihdam etmektedir. Belediyeler, yolların bakımını sağlama ve çöp toplamanın dışında, eğitim, sağlık ve turizm alanlarında da hizmet sunmaktadırlar. Fakat, belediyelerde nitelikli işçi veya kentsel planlama/mimari konusunda uzmanlığı bulunan eğitilmiş bir personel kadrosu bulunmamaktadır: “burada sokakların temizliğini sağlayan bir general -belediye başkanı- ve onun pek çok askeri olmasına rağmen, teğmen, subay veya albay yok.” Söz konusu belediyelerin bütçeleri şeffaf değildir. Belediyeler arasında, 1 milyon Dolar (Bent Jbeil, Nabatieh, Halba), 3 milyon Dolar (Tyr, Baalbek, Zahle, Jdeideh, Burj-Hammoud, Jounieh), 6 milyon Dolar (Saida), ve 14 milyon Dolar (Trablus) arasında değişen bütçeler mevcuttur. Suriye sınırında bulunan ve istihdam sağlayabilecek imkana sahip olan bu belediyeler, sadece birkaç yıl içerisinde on binlerce mülteciye ev sahipliği yapmışlardır.

Yaşanan mülteci akını, belediye *harcamalarını* nasıl etkiliyor?

Bu rapor, Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde bulunan Baalbek, güneyinde bulunan Saida ve Tyr, kuzeyinde bulunan Trablus belediyelerinin harcamalarını incelemektedir. Daha fazla mülteci akınıyla karşı karşıya kalan belediyelerde, “Suriye krizinin” harcamalara etkileri daha büyük olmuştur. 2011-2013 dönemi için:

- Trablus (+%9.7) ve Baalbek (+%21.3) belediyelerinin harcamalarında artış görülmüştür. Kasım 2013'te, bu iki belediyeden Trablus'ta 50,000'den ve Baalbek 14,188'den fazla mülteciye ev sahipliği yapılmıştır. Harcamalara yakından bakıldığında, sermaye harcamalarından kısılan (Trablus'ta -%62) miktarla telafi edilen ödemelerin, işçilerin maaş ve tazminatlarına (Trablus'ta +%6 ve Baalbek'te +%47) ağırlık verdiği görülmektedir.
- Saida (-%2.8) ve Tyr (-%2.2) Belediyeleri'ndeki harcamalarda ise ufak bir düşüş yaşanmıştır. Bu belediyeler ülkenin güneyinde bulunduğu için, krizin ilk dönemlerinde çok az sayıda mülteciye ev sahipliği yapmışlardır.

Bu veriler çok dikkatli şekilde değerlendirilmelidir. Belediyeler kimi zaman yerel hizmetlerin tedariği için masraf yapmamışlardır. Bazı durumlarda, yeni temizlik işçilerinin maaşları (yaklaşık 600,000 LL, ya da aylık 400 Dolar) ve yeni çöp arabalarının ücretleri, Birleşmiş Milletler kurumları ve uluslararası STK'lar tarafından ödenmiştir. Bu gibi durumlarda, belediyelerin bütçeleri, belediye işlerindeki artışı yansıtmamaktadır. Belediyeler ayrıca, belediye zabıtalılarını takviye etmek için geçici güvenlik personeli istihdam etmiş ve bu nedenle “maaşlar ve tazminatlar” başlığı altında bu personelin maaşlarına yer verilmemiş; bu masraflar “mevcut masraflar” veya “diğer” başlıkları altında yer almışlar veya bahse konu olamışlardır. 2012 yılında maaşlar ve tazminatlardaki artış da, yeni maaş sistemi ve kamu sektöründe yaşam maliyetinin düzenlenmesiyle açıklanabilir.

Not: Söz konusu belediyelerin bütçelerinde sosyal içirme programlarına yer verilmemektedir.

4.2. Belediyelerin karşılaştıkları zorluklar neler?

Belediyeler tarafından sağlanan hizmetler (yolların ışıklandırılması ve döşenmesi, su şebekesi veya yeni istinat duvarlarının yapımı) ile belediyelerin yasal sorumlulukları arasında yer alan hizmetler arasında büyük bir farklılık görülmektedir⁴⁵. İlgili kanuna göre (118-1977 sayılı kanun hükmünde kararname, 49-52. maddeler), Lübnan'daki belediyeler "kendisine kanunlarca verilen yetki gücünü coğrafi sınırları içerisinde kullanan yerel yönetimler" olarak tanımlanmaktadır. Belediyeler bütçeden sorumludur, gelirleri ve giderlerini belirler, aidat toplar, yerel işler için görev tanımları oluşturur ve bağışları kabul ya da ret etme yetkileri bulunmaktadır. Arazi kullanımı, su tedarigi ve çöplerin toplanmasından sorumlulardır. Aynı zamanda bölgenin kentsel olarak gelişimini (örneğin; bahçe, park, pazar, hastane ve müzeler) sağlamakla da yükümlüdürler. Söz konusu yetkiler, belediyelere gelen mültecileri idare etmek için gerekli araçları sağlamaktadırlar. Fakat belediye başkanlarının çoğu bu yasal çerçeveden haberdar değildir. Bunun yanı sıra, belediyeler görevlerini yerine getirmek için gerekli teknik ve finansal kapasite bakımından da eksik durumdadırlar. Yerel yönetimle alakalı üç temel zorluk bulunmaktadır:

Kurumsal Yetki Eksikliği

Belediye meclisleri tarafından alınan kararların yaklaşık ¾'ünün bakanlıklar, ilgili devlet kurumları veya tek bir alanda çalışmayan devlet organları -valilik veya kadılık- tarafından onaylanması gerekmektedir. Yeni bir çalışan istihdam etme veya kanalizasyon sistemini yenileme aşamasında özel bir şirket ile anlaşılması için gereken bürokratik süreç(şartname, ilgili makamlar tarafından onay, resmi gazetede basım vs.), bazı durumlarda yıllar sürebilmektedir

“Ban-Ki-Mooun’un bizzat sunduğu bir proje bile olsa, Çevre Bakanlığı’nın onayı olmaksızın o projeyi gerçekleştiremem. Proje bütün gereklilikleri sağlıyor olsa bile ... öncelikle projenin çevresel sonuçlarıyla alakalı araştırmalar yapılması ve Su Bakanlığı’ndan onay alınması gerekiyor.”

(Akkar Valiliği’ne bağlı, 10,000 nüfuslu bir belediyenin belediye başkanıyla yapılan bir röportaj)

Devlet tarafından yapılan sınırlamalar, bütün yerel kalkınma inisiyatiflerini çok zor bir duruma sokabilecek güce sahiptirler. Lübnan'daki mevcut tüm kalkınma projeleri öncelikle Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmakta, daha sonra da Kalkınma ve Yeniden Yapılandırma Konseyi tarafından uygulamaya konulmaktadır. Merkezi kurumlar belediyeleri sürekli olarak gözardı etmekte, bu durum da yerel yönetime karşı bir tehlike oluşturmaktadır.

⁴⁵ Harb, Mona & Atallah, Sami (2015), *Yerel yönetimler ve kamu malları: Arap Dünyasında Adem-i Merkeziyetçilik Değerlendirmesi*. 241 sayfa.

Finansal Yetki Eksikliği

Belediyelerin bütçesi üç ana kaynaktan beslenmektedir: toplanan vergiler, ulusal ajanslar ve Lübnan devletinden gelen fonlar. Belediyeler, gelirleri üzerinde çok az yetkiye sahiptirler. Ekonomi Bakanlığı'ndan gelecek fonların zamanı ve miktarı öngörülememekte ve fonların belediyeler arasında dağılımı genellikle ihtiyaca göre yapılmamaktadır.

Gelirler	Açıklama	Yaşanan Zorluklar
Belediyeler tarafından doğrudan toplanan vergiler	Gelirlerin %80'i üç temel vergi kaynağından gelmektedir: 1) inşa edilen gayrimenkullerin kira değeri, 2) inşaat izinleri 3) kanalizasyon yapımı ve kaldırımların bakımı. Gelirlerin geri kalanı, belediye binalarının kiralanmasından, reklamlardan ve turistik merkezlerden gelmektedir.	Belediyeler, genellikle vergileri toplayacak güce sahip değiller (yeteri kadar çalışanları bulunmuyor). Toplanan vergilerin tahmini oranı: %50. Vergi ve aidatların oran ve kar miktarları kanunlar esasınca belirlenmektedir. Belediyelerin yeni bir vergi oluşturma yetkileri bulunmamaktadır.
Kamu idareleri tarafından toplanan ve belediyelere aktarılan vergiler	Elektrik (Electricité du Liban), su ve telekomünikasyondan sorumlu ulusal idarelerin, topladıkları vergilerin %10'unu belediyelere aktarma zorunlulukları bulunmaktadır. Dağıtım, idarelerin her bölgede topladıkları vergi miktarı esas alınarak yapılmaktadır.	Belediyelerin, bu süreçte hiçbir yetkileri bulunmamaktadır. Belediyeler, toplanan para miktarı ve bu miktarın ne kadarının kendileri için ayrılacağı konusunda bilgiye sahip değildirler. Belediyeler, sadece para transferlerini onaylayan ilgili Bakanlıklara bağlı olarak hareket etmektedirler.
Devlet tarafından toplanan ve belediyelere aktarılan vergiler	Devlet, belediyeler adına 13 farklı vergi toplamakta ve bunları Bağımsız Belediye Fonu'na yönlendirmekte, vergiler buradan da belediyelere dağıtılmaktadır. Belediyelerin, kendilerine aktarılan bu miktarın %30'unu mevcut masrafları için, %70'ini ise kalkınma projeleri için kullanmaları gerekmektedir. Bu vergilerin dağıtımı, kayıtlı nüfusa ve Devlet'in her kaza bölgesinde topladıkları vergi miktarına göre yapılmaktadır.	Belediyeler adına toplanan vergilerin tamamı belediyelere aktarılmamaktadır. Fonların bir kısmı; Sivil Savunma'ya, İçişleri ve Belediyeler Bakanlığı'na, kırsal bölgelerde yapılacak kalkınma projeleri, bayındırlık işleri, veya katı atıkların toplanması için alt-bölgesel kadılığa tahsis edilmektedir. Dağıtım kriterleri, adaletsiz olarak nitelenmektedir. Belediyelerdeki kayıtlı nüfus, gerçek nüfusu yansıtmamaktadır. Para aktarımları, ihtiyaçların karşılanması için yetersiz kalmaktadır. Para aktarımlarının kimi zaman, kentsel bölgelerde bulunan ve mali açıdan zaten iyi durumda olan belediyelere

Son on yılda, Lübnan belediyelerinin gelirlerinin, devletin ve ulusal idarelerin aktardıkları fonun (telekomünikasyon, elektrik ve su tüketimi için alınan vergilerin) düzensizliği nedeniyle yüksek oranda değişken oldukları görülmüştür.

Uluslararası Para Fonu (IMF), 1999-2009 yılları arasında, belediyeler adına 2.7 milyar Dolar toplamış olmasına rağmen, bu miktarın sadece 1.9 milyar Dolarlık kısmı belediyelere aktarılmıştır⁴⁷. Belediyeler, uzun yıllar boyunca telekom gelirlerinden paylarına düşen miktarları alamamışlardır. Önceki bazı Ekonomi Bakanları, belediyelerin paylarını bazen bütçe açıklarını azaltmak için kullanmışlar, bazen ise Sukleen adlı özel şirkete aktarmışlardır⁴⁸. İlginç şekilde, Eylül 2015'te bir belediye başkanları heyeti, fon alma taleplerini iletmek için Ekonomi Bakanı Ali Hasan Khalil ile bir araya gelmişlerdir. 3 Aralık 2015'te resmi gazetede, dört yıllık sürede cep telefonlarında uygulanan KDV miktarlarına ek olarak, Bağımsız Belediye Fonu'ndan fon aktarımı yapılacağını beyan eden 2338 ve 2341 nolu kararnamelere yer verilmiştir. Belediyelere aktarılması hesaplanan fon miktarı yaklaşık 665 milyon Dolar'dır.

	Lübnan Lirası (LL) Cinsinden	ABD Doları Cinsinden
1 Ocak 2010-31 Mayıs 2014 tarihleri arasında cep telefonu ile iletişimde uygulanan KDV'den elde edilen miktar	667,020,300,000	444,680,200
Belediye Birlikleri için %10	66,702,030,000	44,468,020
Belediyeler için %90	600,318,270,000	400,212,180
1 Ocak 2010-31 Mayıs 2014 tarihleri arasında cep telefonu ile iletişimde uygulanan KDV'den elde edilen miktar- belediyelere bağlı olmayan köyler için	600,000,000	400,000

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ İçişleri ve Belediyeler Bakanlığı, ICMA, 2011 Belediye Finansmanı Çalışmaları Programı-Final Stratejik Çerçevesi

⁴⁸ Sukleen, Lübnan'da katı atık toplanmasından sorumlu olan özel şirkettir. The Daily Star, 2015, "Khalil vows to allocate funds to municipalities" (Khalil, fonların belediyelere aktarılacağına söz verdi) <http://www.dailystar.com.lb/ArticlePrint.aspx?id=314472&>

Bağımsız Para Fonu'ndan Alınan Miktar	527,000,000,000	351,333,333
Belediye Birlikleri'ne Aktarılan %12'nin:	63,240,000,000	42,160,000
%60'ı kayıtlı nüfus esas alınarak dağıtılmış,	37,944,000,000	25,296,000
% 40'ı Birlik'e üye belediye sayısı esas alınarak dağıtılmış, ve kalkınma projeleri ile fizibilite çalışmaları için kullanılmaları uygun görülmüştür.	25,296,000,000	16,864,000
Belediye Birlikleri'ne Aktarılan %88'in:	463,760,000,000	309,173,333
%5'i, ilk defa Sivil Savunma için Bağımsız Fon'a geri aktarılmış,	23,188,000,000	15,458,667
Belediyelere aktarılan %95'inin:	440,572,000,000	293,714,667
%90'ı kayıtlı nüfus esas alınarak dağıtılmış, bu miktarın:	396,514,800,000	264,343,200
% 78'i is kayıtlı nüfus esas alınarak,	309,281,544,000	206,187,696
%22'si, devlet tarafından her bir kaza bölgesinde toplanan vergiler esas alınarak dağıtılmıştır.	87,233,256,000	58,155,504
Kalan %10'u ise 4,000'den az nüfuslu belediyelerin geliştirilmesi için Kadınlara dağıtılmıştır.	44,057,200,000	29,371,467
Belediye Birlikleri'ne Aktarılan Toplam Fon	129,942,030,000	86,628,020
Belediyelere Aktarılan Toplam Fon	996,833,070,000	664,555,380

Milyon-Dolarlık para transferi konusunda yakın zamanda yapılmış olan bu duyuru, belediyelerin sürdürülebilir kaynaklarla donatılması için devlet tarafından alınmış bir karar değildir. Belediyelerin gelirleriyle ilgili konularda yaşanan kurumsal zorluklar, halen devam etmekte ve herhangi bir kentsel yahut kalkınma planlamasını uzun vadede imkansız kılmaktadırlar. Belediyeler, mültecilerin yarattığı baskıyla başa çıksa da, kapsamlı politikalar geliştirmemektedirler. Belediyelerin beyanlarından bazı örnekler:

"Son üç aydır elimize geçen para miktarı o kadar kısıtlı ki çalışanlar maaşlarını bile alamadılar."
(Bekaa Vadisi'nde bulunan bir belediye)

"Bütçeyi geçen Eylül'de oyladık fakat hiçbir gösterge yok. Devletten ne kadar para alacağımız konusunda bilgi sahibi değildik, hatta bize para aktarılıp aktarılmayacağını bile bilmiyorduk. Vergi toplayıcılarımız karşılaştıkları zorluklar nedeniyle bütün vergileri toplayamıyor. Vergiler esasen gelirimizin %65'ini oluşturması gerekirken hâlihazırda ihtiyaçlarımızın sadece %25'ini karşılıyor."
(Beyrut banliyölerinde bulunan büyük bir belediye)

"Çöp toplama için istihdam edilen 6 çalışanımız ve idari kısımda da 13 çalışanımız bulunmakta. İdari kısımda çalışanlar için ayda yaklaşık 10.000 Dolar masrafımız oluyor. Ve her ay ayrıca 15.000 Dolar giderimiz var. Temizlik görevlilerine maaşlarını ödeyemiyoruz. Yani başka bir iş yapmak için yeteri kadar paramız yok." (Batı-Bekaa bölgesinde bulunan bir belediye)

"Belediyenin bize ayırdığı fon çok az miktarda ve sadece küçük işlerin masrafları için yeterli olabiliyor."
(Suriye sınırına yakın bir valilikte bulunan büyük bir belediye)

"Bütçemiz 2.5 milyon civarında. Gelecek yıl için bütçeyi planladığımızda, üç temel kalem olduğunu görüyoruz: bakım çalışmaları (çöp toplama ve yollar), projeler ve etkinlikler. Ayrıca Kızılhaç'a, okullara ve turizme de bir miktar fon ayırıyoruz. Fakat aslında bu bütçeyle çok çok esnek olmamız gerekli, çünkü ne kadar fonumuz olduğunu dahi bilmiyoruz..." (Bekaa Vadisi'nde bulunan bir belediye)

Şeffaflık Eksikliği

Yukarıda bahsedilen zorlukların dışında, belediye bütçelerinde genel bir şeffaflık eksikliği görülmektedir. Kanunlara göre, her Lübnan vatandaşının, kayıt altında ikamet ettiği belediyenin bütçesine erişimi sağlanmalıdır. Fakat, bu esas, genel olarak önemslenmemektedir. Bazı durumlarda, belediye meclisinin öncelikleri, sakinlerinin esas çıkarlarıyla örtüşmemekte,⁴⁹ bu durum en çok belediye hizmetleri seviyelerinin ekonomik kalkınmalarıyla doğrudan bağlantılı olmamasında görülmektedir.⁵⁰

**

Belediyeler, bu zorlukların üstünden gelebilmek için Belediye Birlikleri (UoM) altında güçlerini birleştirmişlerdir. Lübnan'da 700 belediyeyi bir araya getiren 53 belediye birliği bulunmaktadır. Kanunlara göre (madde 126), kamu projelerinin yapımı (yollar, kanalizasyon, atık arıtımı, mezbaha ve itfaiye), arazi planlaması ve kamulaştırma konularında belediye birliklerine geniş bir yetki yelpazesi

⁴⁹ Kamu sektörü dergisi, Nisan 2015, 153. Sayı.

⁵⁰ Harb (2015), a.g.e.

sunulmaktadır. Gerçekte bütçelerinin %70'inden fazlası yol ve ve park alanları⁵¹ yapımına harcarsa da, kalan miktar, kanalizasyon sistemi, kamusal aydınaltma ağı ve oyun alanları inşası için kullanılmaktadır. Belediye birliklerinin yetkilerinden birçoğu, belediyelerin sorumluluklarıyla uyumluluk göstermektedir. Bu durum bazen, siyasi ve mezhepsel gerilimlerden de beslenen kurumsal engellerin yaşanmasına neden olmaktadır. Belediyelerin fonlama ve kurumsal yetki alanında yaşadıkları zorluklarla belediye birlikleri de karşılaşmakta, örneğin nitelikli eleman eksikliği yaşamaktadırlar. Bunun yanı sıra, belediye birliklerinin çoğunluğu, sınır komşusu olmayan belediyeleri bir araya getirmekte, üyeler arasında bölgesel bütünlük olmadığından projelerin birlik ölçeğinde gerçekleştirilmesi zorlaşmaktadır.

4.3. Belediyeler ve insani aktörler: hassas ilişkiler

Sivil toplum kuruluşları, Lübnan'da hizmet sunumunda önemli bir rol oynamaktadırlar. Devlet, 1990'lardan bu yana; tarım, konut ve sanayi sektörlerinden aşama aşama çekilmiştir. Birkaç istisna dışında, hizmet sağlayıcılar büyük oranda özelleştirilmiş ve genelde sosyal kalkınma ile yerel ve uluslararası STK'lar meşgul olmaya başlamışlardır. Özellikle de savaş sonrasında (1990'larda ve 2006 Lübnan-İsrail savaşı sonrasında), STKlar toplumların ihtiyaçlarının tedarik etmişlerdir. 2011 yılında Suriye'den gelen ilk mülteciler bölgeye vardıklarında; dinamik sosyal doku, bu duruma kapsamlı bir destekle karşılık vermiştir. Fakat hem uluslararası hem yerel insani aktörler, belediyeleri büyük ölçüde devre dışı bırakmışlardır. O günkü koşullarda, yaşanan acil durum, temel yardımların hızlı bir şekilde ulaştırılmasını gerektirmekteydi. STK'lar, bürokratik belediye prosedürlerinin, eylemlerini engellemesinden korktu. Kanunlar, uzun ve karmaşık bir sürecin ardından, özel sektörün ve belediyelerin hizmet tedarikinde ortaklık kurmasına artık olanak sağlamaktadır. Belediyelere yaygın olarak duyulan güven eksikliği ve siyasi partilerle muhatap olmama isteği ("bir gün bu projeyi şu veya bu parti o yönde karar verdiği için durdurmak durumunda kalabiliriz") yereldeki yetkililerin neden yok sayıldığını açıklamaktadır. Sonuç olarak, belediyeler projelerin gerçekleştirilmesinde nadiren müdahil olabilmışlerdir. STK'lar, uygulamaya geçmeden önce belediye başkanlarıyla görüşselerdi, belediyeler projelerin uygulanmasında çok ufak bir katkı sağlayabileceklerdi.

Söz konusu durum değişmektedir. Yerel yönetimler, geçtiğimiz yılda yavaş yavaş sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına müdahil olmaya başlamışlardır. Bu durum, kısmen insani aktörlerin, örneğin 2016-2017 Bölgesel, Mülteci ve Dirençlilik Planı'nda (bkz. raporun 5. bölümü: *Kriz Karşısında Bağışçılar*) da bahsedildiği gibi, kalkınma odaklı bir yaklaşıma eğilim göstermelerinden kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda bu değişim belediyeler tarafından verilen açık mesajdan da kaynaklanmaktadır. "Artık bölgemize gelip de bizimle çalışmayan bütün STKları durduracağız." (Kuzey Lübnan'da Akkar'da orta ölçekli bir belediyenin başkanı). Belediyeler tanınmak istiyorlar ve yardımların dağılımını ve kalkınma projelerinin uygulanmasını kontrol etmek istiyorlar.

Belediyeler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki ilişkiler, güçlü işbirliklerinden serbest gayriresmi ortaklıklara varacak şekilde farklılaşmaktadır. Vakaların çoğunda, uluslararası STK'lar, belediyelerin hangi sektörlere (su ve sanitasyon, konut, eğitim, istihdam vb.) ve nasıl (bütçe, projenin süresi, lokalizasyon) müdahale edeceklerini yetkilileriyle görüşmeden önce belirlemekte ve yapacakları müdahaleleri, ülke çapında eksiklikleri haritalandırmayı temel alarak gerçekleştirmektedirler. STK'lar, su veya elektrik şebekelerini yenileyeceklerini, şehre su pompaları döneceklerini, yeni çöp toplama araçları bağışlayacaklarını ve çocuk parkı veya güneş panelleri kuracaklarını belediye başkanlarına

⁵¹ Lübnan Politika Çalışmaları Merkezi (2015), *a.g.e.*

bildirmektedirler. Fonlamalar hiçbir zaman doğrudan belediyelere aktarılmamaktadır. Bazı örneklerde, STK'lar, projenin uygulanması için belediyenin desteğini (geçici kayıt bilgisi ile veya yerel tamirci ve teknisyenleri seçerek) istemektedirler. Yapılan röportajlardan bazı alıntılar:

- Bekaa Vadisinde bir belediye başkanı – Batı bölgesi (12,000 Lübnanlı, 20,000 kayıtdışı Suriyeli mülteciye ek olarak, UNHCR tarafından kayıt altına alınan 23,000 mülteci barındırıyor.)

“Çok iyi ilişkilerimiz var. Bizler, STK'lar ile yapılacak işbirlikleri için bir numarayız. Biz, projeleri önemsiyoruz, alacağımız parayı değil. Sürecin başından beri AB, Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID), BM Kalkınma Programı (UNDP) ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ile birlikte epey çalışma yaptık. Komşumuz olan belediyelerle ortak bir proje olarak yeni bir geri dönüşüm programı hazırladık. Bu proje, uluslararası bağışçılar tarafından finanse edildi. STK'lar bize proje listesiyle geliyor, biz de bu projeleri ya kabul ediyoruz ya da etmiyoruz.”

- Kuzey Lübnan'da faaliyette bulunan ve Suriyeli kadınlarla çocuklara barınak ve koruma sağlayan yerel bir STK'nın direktörü:

"STK'da çalışan ekipten her zaman belediyelerle görüşüp belediye başkanlarına faaliyetlerimizi anlatmalarını istiyorum. Böylece belediye bize örneğin şöyle bir bilgi verebilir: 'Suriyeli mülteciler şu/bu yere yerleşti'. Polis memurları bize 'Mülteciler şurada yaşıyor' diyebilir. Bu kadarı bile bizim için yeterli."

- Bekaa Vadisi'nde bulunan küçük bir belediyenin Belediye Başkan Yardımcısı (4,000 Lübnanlı, kayıtdışı bulunan 8,000 mülteciye ek olarak, UNHCR tarafından kayıt altına alınan 11,000 Suriyeli mülteci).

"Mesela bir STK, bu bölgede kullanmak için elinde 100,000 Dolarla geliyor. Biz de bu paranın kullanılabilmesi için onlara bir proje veriyoruz. Danimarka Mülteci Konseyi, Fransa Kalkınma Ajansı ve UNHCR ile pek çok projelerimiz oldu. Duruma göre değişiyor... Bazen bize “yerinden edilmiş kişiler” için çadır sağlayan bir projeye geliyorlar. Biz de onlara “yerinden edilmiş kişiler” in sayısını veriyor ve onları kamplara götürüyoruz. Eğer paraları kalırsa, bizim ve “yerinden edilmiş kişilerin” ihtiyaçlarını ve hem Lübnanlılara hem Suriyelilere yarar sağlayacak projeleri nerelerde yapabileceklerini bizlerden öğreniyorlar."

Sivil toplum kuruluşları giderek artan şekilde belediyelerle işbirliğine ilgi göstermeye başlamışlardır. Fakat pek çok örnekte belediye yetkilileri bu teşkilatların kayıtsızlığından ve kısa vadeli vizyonlarından yakınmaktadır.

- Bekaa Vadisi'nde bulunan büyük bir belediyenin Başkanı (48,000 Lübnanlı ve 25,000 Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapıyor.)

“STK’lara bizim para peşinde olmadığımızı, sadece projelere müdahil olmayı ve faaliyetlerini denetlemeyi istediğimizi söylüyorum. Fakat bazı durumlarda, STK’lar gelip bizden onay aldıktan sonra bir daha kendilerinden haber alamıyoruz.”

- Beyrut’un güney banliyölerinde bulunan banliyö bir kentin Belediye Başkan Yardımcısı:

“2006’dan bu yana, pek çok STK ve Uluslararası STK, bölgede faaliyet gösteriyor. Yabancı ülkelerden milyonlarca Dolar yardım aldık. Fakat, örneğin bunlar [Avrupa’dan bir STK] buraya geçen yıl geldiler ve yiyecek karneleri dağıttılar. Belediyemiz bu süreçte tamamen dışarıda tutuldu, hem de halka en yakın birim biz olmamıza rağmen! Uluslararası STK’lar, Emniyet Genel Müdürlüğü ile pek çok çalışma yapsa da belediyelerle çalışmıyorlar. Belediye meclisi olarak, bizler STK’larla kendimiz arasında daha doğrudan bir bağ kurulmasını istiyoruz.”

Belediye meclisleriyle STK’lar arasındaki ilişki, ayrıca Belediye Başkanı’nın “bağışçı çekme” ve belediyesinin reklamını yapabilme yeteneğine de bağlı olarak gelişiyor. Belediye Başkanı’nın kişiliği, iletişim becerileri, uluslararası insani jargona hakim olup olmaması da STK’ların stratejilerini etkileyen faktörler arasında sayılabilmektedir.

Belediyelerle uluslararası STK’lar arasında kurulacak işbirliklerinin faydaları neler?

- Yasal altyapılar & uzun vadeli kalkınma

Belediyelerle işbirliği halinde yürütülen saha müdahalelerinin başarılı olma şansı daha yüksektir. STK’ların aksine, belediyeler, seçimler yoluyla seçmenlerine karşı da sorumludurlar. Belediyeler, projelerde güvenilir olduklarını belirtmekte ve başarılı sonuçlara ulaşma noktasındaki güçlü isteklerini dile getirmektedirler.

- Topluluğun ihtiyaçlarını daha iyi anlamak

Belediyeler, bölgedeki mülteciler ve Lübnanlılar gibi yerel toplulukların ihtiyaçlarını anlamada daha kapsamlı bir anlayışa sahiptirler. Dolayısıyla, bölgeye yeni gelenlere Beyrut’taki bakanların bile bilmediği pek çok hayati konuda bilgi sağlayabilirler. Bazı durumlarda, projelerin uluslararası STK’lar tarafından anlaşılan haliyle yerel topluluğun asıl talepleri arasında şaşırtıcı derecede uyumsuzluklar yaşandığı görülmüştür.

Kuzey Lübnan’da bulunan ve Suriye sınırına yakın bir kentin Belediye Başkanı (5,000 Lübnanlıya ve 15,000 Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapıyor):

“Önümüzdeki en büyük sorunlardan biri, STK’ların bölgeyi tanımıyor olması. Lübnan

Ulusal Su Ajansı, uluslararası kurumlara Kuzey Lübnan’la alakalı pek çok yanlış bilgi içeren bir rapor sununca biz şaşkınlığa uğradık. Uluslararası kurumlara buradaki köylerde işler durumda su şebekelerimiz olduğunu söylemişler. Fakat buradaki su şebekesi 1964 yılında yapılmış ve bugünkü koşullarda, buradaki köylerin sadece %10’undan fazlasını kapsamayan bir su şebekemiz mevcut. Bu sebeple bu kurumlardan bölgedeki içilebilir suyla alakalı problemleri çözmelerini istedik, bir su kulesi inşa edilmesini rica ettik. Bizim işler durumda bir su şebekemiz olduğunu düşündükleri için teklifimiz geri çevrildi.”

Bazı STK’lar, nüfuzlarını daha geniş bir bölgeye yaymak için **belediye birlikleri** vasıtasıyla müdahale yapmayı tercih etmektedirler. Belediye birliklerinin kaynakları ve sağlayabilecekleri destek fazlasıyla eşitsiz olduğu için, eldeki sonuçlar birbiriyle çelişmektedir. Bazı belediye birlikleri, STK’ları kendine çekmek noktasında başarı gösterip bölgede hizmet tedarikini geliştirmişlerdir. Örnek verecek olursak, Güney’de Tyr Qada Belediye Birliği; atık arıtımı, içilebilir su şebekesi, kanalizasyon, yolların bakımı gibi konularda toplamda 291,000 Dolar değerinde projelerin uygulanmasını koordine etmektedir⁵².

5. Suriyeli Mülteci Akınına Lübnan Hükümetinin Yanıtı

Ulusal yetkililer, Suriyeli mülteci akını karşısında ne güçlü önlemler alabilmiş ne de uygun planlamalar yapmışlardır. Yetkililer, mültecilerin Lübnan’a kalıcı olarak yerleşmelerinden endişe duyup, yaşanan durumu uzun vadeli bir vizyon olmaksızın ele almışlardır. Ekim 2014’te, hükümet Lübnan’daki mevcut Suriyeli sayısını azaltmak için çalışmalar yaptığını duyurdu⁵³. Mültecilerin yerleşimleri veya yasal statüsü hakkında bakanların yaptığı kafa karıştırıcı ve çelişkili açıklamalar, “politikasızlık” politikasının bir parçasıydı⁵⁴. Lübnanlı yetkililer sadece uluslararası fonun Lübnan’a akışını korumaya odaklanıp yerel otoritelere finansal kaynak veya lojistik rehberlik sağlamadılar. Bu bölüm, aşağıdakileri inceleyerek bu “politikasızlık” politikasını açıklamaktadır:

- merkezi otoritelerin harcamaları (devlet organları da dahildir: 8 valilik ve 26 alt-ulusal kadılık)
- belediyelere dağıtılan yetki
- Suriyeli mültecilerin yasal statüsünün tanımlanmasındaki belirsizlik

⁵² Projeler hakkında detaylar için bkz. 5. Kısım.

⁵³ Daily Star’da yapılan Bakanlar Kurulu haberi, 23 Ekim 2014, "Lübnan kabinesi, Suriyeli mülteci alımını durdurma kararı aldı" <www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2014/Oct-23/275075-refugee-crisis-tops-lebanon-cabinetagenda.ashx>

⁵⁴ Dr. Karim El Mufti, "Lübnan'daki Suriyeli mülteci krizine resmi müdahale, felaket getiren politikasızlık politikası", Sivil Toplum Bilgi Merkezi, Lübnan Desteği, Ocak, 2014.

5.1. Merkezi Hükümetin Harcamaları

2011 yılının başlarından bu yana, ülke içindeki mülteci sayısı gitgide artmakta olduğundan, Lübnan hükümeti, krize karşı devlet kaynaklı bir müdahale planı oluşturmayı reddetmiştir. Bu politikasızlık politikası, 2011'den 2014'e kadarki milli bütçede de görülebilmektedir⁵⁵.

2010'dan bu yana devlet harcamalarındaki genel artış, mültecilerin ihtiyaçlarını karşılamak için geliştirilen ulusal politikaların sonucu olarak meydana gelmemiştir. 2010-2014 arası yıllarda, toplam harcamalarda görülen %23 artış (**yaklaşık 14 milyar Dolar**), başlıca maaşlarda ve kamu sektöründe⁵⁶ işten ayrılma tazminatlarında yapılan zamların yanı sıra, devlet borçlarının yüksek faizlerle ödenmesi ve yakıt ile gaz yağı fiyatındaki artışın bir sonucudur⁵⁷.

- Merkezi otoritelerden belediyelere yapılan fon aktarımlarının, 2012 yılında %231 oranında (2011'de 77 milyondan 2012'de 254 milyona) artış göstermesine rağmen, Ekonomi Bakanlığı bu durumun "ödemelerin zamanlamasından kaynaklanan bir konu"⁵⁸ olduğunu belirtip, kriz döneminde yerel kapasitelerin güçlendirilmeyeceğini açıkladı. Belediyelere yapılan fon aktarımları, tüm devlet harcamalarının ortalama olarak %1.42'sini oluşturmaktadır.
- 2012'den 2014'e kadar, Yardım Yüksek Komiserliği (Higher Council of Relief, diğer adıyla Yardım Yüksek Komitesi), sadece Lübnanlılara ulaşabilmiştir. Fonlar, 2006'da yaşanan savaşta zarar gören mülk sahiplerine, Ekim 2014'te Trablus'ta yaşanan savaş mağdurlarına ve Dahr el Baydar ve Chiyah'ta yaşanan patlama mağdurlarına tazminat ödenmesi için ayrılmıştır.

"Sosyal dayanışma" için uluslararası bağışçılar tarafından dile getirilen kaygı, zorunlu göçmenlere fayda sağlayan sosyal politikalar için tahsis edilen bütçe kalemlerine dönüştürülebilmiştir.

Fakat, 2012 yılında Lübnan eski Başbakanı Najib Miqati, ilgili bakanlıkların Suriyeli mülteciler için 179 milyon Doların üzerinde⁵⁹ harcama yaptıklarını, ayrıntılarını vermeden belirtmiştir. Mülteciler için yapılan doğrudan harcamalar "yüksek derecede denetime tabi olarak kaldığından"⁶⁰, açıklanan bu miktar yüksek ihtimalle **atık yönetimi ve güvenlik kaygıları için yapılan harcamalardaki artıştan** ileri gelmektedir. 2011-2014 yılları arasında, katı atık yönetimi için yapılan ödemeler %38 oranında (161 milyon Dolardan 223 milyon Dolara) artış göstermiştir. Bununla birlikte, ordu tarafından mültecilerin illegal yerleşim noktalarına yapılan baskınlarda ve askeri birlik sayısında da artış görülmüştür. Askeri

⁵⁶ Yaşam maliyetindeki değişiklikler Şubat 2012'de etkili olmuş ve devlet memurlarının maaşlarına zam yapılmasına olanak sağlamıştır. Birkaç ay sonra ise, Bakanlar Kurulu, kamu personelleri ve öğretmenlerin yaptığı grev sonucunda yeni bir maaş cetveline geçiş yapmıştır.

⁵⁷ Electricité du Liban'a petrol, yakıt ve gaz yağı kullanımı için yapılan finansal transferler, 2012 yılında %30 oranında artış göstermiştir. Fakat bu durum, genel kullanımda meydana gelen bir artışın yansıması değil, fiyat etkisinin ve doğal gaz kullanımının yaygınlaşmasının bir sonucudur.

⁵⁸ Kamu Finansmanı Yıllık Değerlendirmesi, 2012.

⁵⁹ Bkz. <http://www.naharnet.com/stories/en/63145>

⁶⁰ Kamu Finansmanı Yıllık Değerlendirmesi, 2014.

personellerin maaş ve ücretleri için yapılan harcamalarda da %11 oranında (1.62 milyar Dolardan 1.80 milyar Dolara) artış görülmüştür. Bu iki bütçe kalemi, devletin 2011-2014 dönemi içerisinde yapmış olduğu çok kısıtlı müdahaleyi kanıtlar niteliktedir.

Ek not: 2010 -2014 döneminde devlet gelirlerinin yaklaşık %30 oranında artış göstermesi, ülkeye mültecilerin gelmesine bağlanabilir. Örneğin, 2010'dan 2014'e kadar olan dönemde gayrimenkullerden toplanan vergilerin %50 oranında artmasının muhtemel sebebi, Suriye'den mültecilerin gelmesiyle kira kontratlarında ve değerlerinde görülen artıştır.

5.2. Suriye Krizi Bağlamında Adem-i Merkeziyetçilik: eski korkular & yeni teşvikler

Suriye'den gelen mülteciler, idari adem-i merkeziyetçiliğin uygulanmasını da zorlaştırmıştır. İç savaşın sona ermesinden bu yana, ülkenin hassas bütünlüğü karmaşık mezhepsel bir denge ile sağlanmakta- Lübnan Anayasası, 18 mezhebi tanımakta ve her birine Parlamento'da belli bir koltuk sayısı ve çeşitli kurumların sorumluluğunu vermektedir. Lübnan'daki hızlı nüfus artışı (dört yılda %20'den fazla), bu hassas dengeyi zorlayıp içeride bir çökme yaşanması korkularını artırmıştır. Yaşanan bu durumlar, yerel yönetimlere sorumluluk ve finansal kaynak sağlayacak ve bölgesel liderleri güçlendirecek nitelikteki adem-i merkeziyetçilik önlemlerini sekteye uğratmıştır. Yerel yönetim lehinde geliştirilen çok yönlü bir yasal çerçeveye rağmen, Lübnan'daki politikalar, merkezi hükümet tarafından planlanmakta ve uygulanmaktadır. Ülke seviyesinde ise toplam devlet bütçesinin sadece %6 sı yerel yönetimler tarafından, geriye kalan %96'sı ise devlet organları tarafından kullanılmaktadır⁶¹.

Çatışmalar döneminde adem-i merkeziyetçilik – tarihi unsurlar

Lübnan'da belediyecilik, ilk olarak 1833 yılında⁶² Osmanlılar tarafından sanitasyon ve ışıklandırma hizmetlerinin sağlanması için kurulan Beyrut İl Konseyi ile başlamıştır. 19. yy sonuna gelindiğinde, Osmanlı İmparatorluğu'nun yerel idari kolları olarak kabul edilen tüm büyük kentlerin konseyleri kurulmuştu. Kurdukları manda süresince (1920-1946) Fransızlar bölgenin ve bölgedeki halkın kontrolünü merkezi kurumlar aracılığıyla sağlıyordu. 1947'de ilan edilen bağımsızlıktan sonra, yüzlerce belediye kanunu (1969 yılına kadar 600 kanun kabul edilmişti)⁶³ adem-i merkeziyetçi bir yönetim için liderlik edip merkezi hükümetin yerel meselelerde kontrolünü artırmasına yardım etmiştir. Belediyeler; 1977 yılında halk kütüphanesi, okul ve hastane yapımı gibi tüm kamu işlerinin kontrolünü kanunen üstlenmiştir (İçişleri ve Belediyeler Bakanlığı – 118 sayılı kanun hükmünde kararname). Belediye yönetimi, İç Savaş (1975-1989) döneminde sekteye uğramış, seçimler askıya alınmıştır; belediye meclisleri ya dağıtılmış ya da Kadı'nın kontrolü altına girmiştir. 1989 yılında yapılan Taef Barış Anlaşması, devletin üstünlüğünü bastırmış ve aynı zamanda adem-i merkeziyetçilik önlemleri ve yerel katılım için çağrı yapmıştır⁶⁴. İlk belediye seçimleri ise 1998'de gerçekleştirilmiştir. O zamandan bu yana, gelen hükümetler elle tutulur bir anlaşmaya varmaksızın olası adem-i merkeziyetçilik unsurları üzerine düzenli olarak görüşmeler yapmışlardır. Konu üzerindeki son teşebbüs, eski Cumhurbaşkanı Sleiman'ın 2014 yılında vergileri ve polis kuvvetlerini artıracak yetkiye

⁶¹ Harb (2015), *a.g.e.*

⁶² Adem-i merkeziyetçilik kanunlarının kapsamlı tarihi için: Harb (2015), *a.g.e.*

⁶³ Favier, A. 2001. Municipalités et Pouvoirs Locaux au Liban. Beyrut: CERMOC.

⁶⁴ Taef Ulusal Paketi, 3. Madde: "adem-i merkeziyetçilik, yerel katılımın sağlanması için her ilçenin İlçe Yetkilisi tarafından liderlik ediken bir meclisinin seçilmesi yoluyla, küçük idari bölgelere yayılacaktır (ilçeler ve daha küçük bölgeler)."

sahip, alt-bölgesel seviyede planlamadan sorumlu olacak ve seçimle iş başına gelecek meclisler oluşturmak için yaptığı girişimlerdir⁶⁵. Parlamentoda "14 Mart Koalisyonu" (çoğunluklu Sünni ve Esad rejimine karşı grup) ve "8 Mart Koalisyonu" (çoğunlukla Şii ve Esad yanlısı grup) arasında uzun süredir devam etmekte olan zıtlasma, siyasi bir kördüğümüne dönüşme yolunda ilerlemektedir. Lübnan'ın Nisan 2014'ten bu yana görevde bir Cumhurbaşkanı bulunmamaktadır. Belli siyasi ve mezhepsel mensubiyetleri olan Suriyeli mültecilerin ülkeye gelmesi, her iki koalisyon grubu tarafından da Lübnan'daki hassas mezhepsel dengede ağırlıklarını artırmak için bir fırsat olarak görülümekte, yerel yönetim konusunda yapılan tartışmalar, parti politikaları nedeniyle sekteye uğramakta, kurumsal açmazlar ise devam etmektedir.

Taşralarda ve yardım tedarikğinde merkezi kontrolü artırmak için idari haritayı yeniden çizmek

Kuzey Lübnan Valiliği, Mayıs 2014'te çevresindeki beş bölge (T5) ile birlikte Trablus Valiliği ve Akkar Valiliği olmak üzere ikiye bölünmüştür. Benzer şekilde, Bekaa Vadisi valiliği de Baalbek/Hermel Valiliği ve Bekaa Valiliği olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İdari haritanın bu şekilde yeniden çizilmesi, devletin yeni kaza bölgelerine hizmet götürmek için iki dinamik vali göndermesine olanak sağlamıştır. Böylelikle, devlet 2011'den bu yana mültecileri kabul etmekte olan bölgeler üzerindeki nüfuzunu artırmıştır. Akkar'ın yeni valisi, hızlı bir şekilde insani yardım ve kalkınma projelerini merkeze alan bir Yerel Kalkınma Ofisi kurulmasını sağlamış, böylece, Lübnan, 2014'ten bu yana insani yardım tedarik konusunda nüfuzunu giderek artan şekilde artırma olanağı bulmuştur. İlgili bakanlıklar, uluslararası STK'lardan ve BM ajanslarından, çalışmalarını kendilerinden izin alarak ve programlarını bakanlıklar yoluyla yönlendirerek gerçekleştirmelerini talep etmektedirler. Yeni Akkar Valiliği'nden bir belediye başkanı, yaşanan zorluklardan söz konusu aktörler arasında yaşanan "rekabet"i sorumlu tutmakta, bu durum da hizmet tedarikini geliştirme yolunda ilerleme kaydetmekte çok fayda sağlamamaktadır: "STK'lar ve bakanlıklar arasında bir rekabet yaşanıyor. Örneğin, bölgedeki sanitasyon ve içilebilir suyun tedarikinden Ulusal Su Ajansı'nın yanı sıra, Enerji Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı da sorumludur. Bu bakanlıklar, projelerini uygulamak isterken STK'lar geliyor ve artık onlarla istişare etmek durumunda kalıyorlar." (Akkar'daki bir Belediye Başkanı ile yapılan röportajdan)

Bakanlar Kurulu, Ağustos 2015'te yeni kalkınma projelerinde kullanılmak üzere Akkar'daki yeni valiliğe 100 milyon Dolar fon bağışlanacağını duyurmuştur⁶⁶. Fakat, önceki yıl verilmesi onaylanan 300 milyon Dolar değerindeki bağış miktarı, Halba Belediye Konağı'nın inşa edilmesi için (7 milyon Dolar) kullanılmıştır, bu nedenle de yerel belediye başkanlarının bu yardımın gerçekleşeceği konusunda şüpheleri mevcuttur⁶⁷.

2015 yazında yaşanan "çöp krizi" binlerce protestocunun sokaklara dökülmesine neden olmuştur. Bu protestocular hâlihazırda çöpleri toplama imkanı bulunan belediyelere finansal ve teknik kapasite sağlanmasını talep ediyorlardı. Bu süreçte, Lübnanlı siyasetçiler, bir kere daha adem-i merkezîyetçilik sorusuna yakın ilgi göstermişlerdir. Çelişkili şekilde, gergin siyasi ortam iki girişimin adem-i merkezîyet

⁶⁵ Daily Star, Nisan 2014. "Sleiman, hükümetin yetkilerini dağıtmak için uzun zamandır beklenen kanun taslağını yürürlüğe sokuyor": <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2014/Apr-03/252126-sleiman-launches-long-awaited-bill-to-decentralize-government.ashx>

⁶⁶ Ulusal Haber Ajansı, Ağustos 2015. Serail'den Chabtin: Akkar için ayrılan 100 milyon ABD Doları, çöp teklif dosyasından bağımsızdır, <http://nna-leb.gov.lb/en/show-news/48710/nna-leb.gov.lb/en>

⁶⁷ Alieh, Yasmine. 25 Ağustos 2015, "Akkar, 100 milyon değerinde bağış alacak" <http://www.businessnews.com.lb/cms/Story/StoryDetails.aspx?ItemID=5100>

sistemine geçmesini sağlayabilirdi: İlk olarak, yerel liderlere destek vermek ve kaynaklara erişimlerini sağlamak, siyasi muhalefeti "kurumsallaştırabilir" ve merkezi devletin, özellikle de yerel valiler ve kadınlar aracılığıyla, yerel rakipleri karşısında nüfuzunu artırmasını sağlayabilirdi. İkinci olarak ise, insani krizin yaşandığı bu dönemde, devlet, "vatandaşların katılımı" ve yerel yönetim açısından bağışçıların önerilerini dikkate almayı uygun bulabilirdi⁶⁸.

5.3. Zorunlu göçmenler konusunda tutarsız kanunlar

Lübnan'ın uygulamakta olduğu "politikasızlık" politikası, Suriyeli mültecilerin yasal statülerinin belirlenmesini de etkilemektedir. Lübnan, ne 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme'yi, ne de 1967 tarihli Protokol'ü imzalamamıştır. Dolayısıyla, 2011 yılında Suriye'den kaçanlar, Lübnan kanunlarına göre mülteci olarak kabul edilmemektedir. Suriyeli otoriteler, "mülteci" yerine "Suriye'de yerinden edilmiş kişiler", "UNHCR tarafından kayıt altına alınan kişiler" gibi ifadeler kullanmakta, Ekim 2014'ten bu yana ise muğlak bir ifade olan "fiili mülteciler" tercih edilmektedir. Krizin ilk yıllarında, Lübnan'a giriş yapan Suriyelilere otomatik olarak 6 aylık bir oturma izni sağlanıyordu, Suriyeliler bu izni her yıl 200 Dolar karşılığında yenilemekle yükümlüyüdü. Fakat, o günden şimdiye koşullar ağırlaştı. Aralık 2014'te, tarihinde ilk kez, Lübnan sınırlarını Suriyelilere kapattı. Mülteci akını durdu. Suriyelilerin giriş yapabilmek için artık vize başvurusu yapması gerekmekte, UNHCR'in ise artık yeni mültecileri kayıt altına alma yetkisi bulunmamaktadır.

2015: Suriyeliler için daha sıkı giriş ve ikamet koşullarının başlangıç yılı

Suriyeliler, Lübnan'a girmek için gerekli tüm belgeleri geçiş yapmadan önce teslim etmek zorundalar. Kendilerine iki haftadan bir aya kadar oturma izni sağlayan yedi vize çeşidinden biri için başvuru yapmaları gerekiyor:

- Kategori 1: "Turizm, alışveriş, iş" nedenleriyle, veya ev sahipleri ile kiracılar için
- Kategori 2: Eğitim
- Kategori 3: Üçüncü bir ülkeye gitmek için transit vize
- Kategori 4: Yerinden edilmiş olanlar için. Sadece Sosyal İşler Bakanlığı tarafından belirlenen sınırlı kriterlere uyan istisnai durumlar için (Ailesi Lübnan'da yaşamakta olan ve tek başına kalan çocuklar veya Suriye'de sağlanamayan acil tıbbi ihtiyaçları olanlar için)
- Kategori 5: Tıbbi tedavi
- Kategori 6: Elçilik ataması

⁶⁸ Ekonomi Bakanlığı, bilhassa 2011'de "Vatandaş Bütçesi"ni faaliyete geçirmiştir. Bkz. Ekonomi Bakanlığı, 11 Şubat 2011, *Muwazena el-Muwatn* 2010. 8. sayfa.

Ülkede bulunan Suriyeliler için ise, oturma izinlerini yenileme süreci değişmiştir. Artık, düzinelerce resmi evrak (ikametgâh belgesi, geçerli nüfus cüzdanı, giriş kuponu) teslim etmeleri gerekiyor. UNCHR tarafından kayıt altına alınmışlarsa, ikametgâh belgesida sunmaları bekleniyor. Eğer kayıtlı değilse, resmi bir "çalışmama taahhütü" sunmaları ve yine belirlenen kriterlere uyan Lübnanlı bir kefil bulmaları gerekmekte.

Suriyelilerin Lübnan'da yasal olarak ikamet etmeleri için tamamlamaları gereken süreç epey maliyetli: toplamda yaklaşık 75 Dolar tutan diğer tüm gerekli masraflara (yolculuk giderleri, noter onaylı resmi evraklar) ek olarak, oturma izinlerini yenilemek için de 200 Dolar harcamak zorundalar. Ek olarak, gerekli evrakların listesi sürekli değişmekte. Dolayısıyla, bu karmaşık süreçte, şartları sağlayan bazı Suriyelilerin kabul edilmediği durumlar da yaşanıyor⁶⁹. **Sonuç olarak, giderek artan sayıda bir Suriyeli nüfus, Lübnan'da yasadışı olarak yaşıyor.** Mültecilere, tutuklama, taciz, gözetim koşullarına maruz kalıyor, hatta bazen zorla ülkeyi terk ettiriliyorlar⁷⁰. 2011 yılından beri Suriye İç Savaşı'ndan kaçanların arasında Suriye'deki Filistinli mülteciler de bulunuyor (PRS). Filistinli mültecilerle BM Filistinli Mültecilere Yardım Ajansı (UNRWA) ilgilenmekteydi. Bu mülteci grubu da 1948'den sonra Lübnan'a yerleşen anne-babaları ve büyükbaba-büyükkanneleri gibi oraya yerleşip 270,000 nüfuslu Filistinli mülteci grubunun parçası haline gelmişlerdir.⁷¹ Lübnan'daki Filistinliler çok kısıtlı bir yasal statüye sahipler. Pek çok mesleği yapmaları yasak, kentlerde Lübnan askerleriyle çevrili kamplarına hapsomuş durumda, kısıtlı hareket etme koşulları altında yaşamaktalar. Oraya varışlarından altmış yıl sonra, Filistinliler, ancak yasal statüsü çok kısıtlı haklara sahip yabancıların yasal statülerine sahip olabiliyor. Lübnan ayrıca 50,000 Iraklı ve 800 Sudanlı vatandaşa, şiddet ve zulümden kaçan sığınmacılara da ev sahipliği yapıyor fakat bu gruplar Lübnan tarafından tanınmadığından mülteci statüsü kazanmak için başvuru yapamıyorlar.

6. Suriyeli Sığınmacı Akını Karşısında Temel Bağışçılar

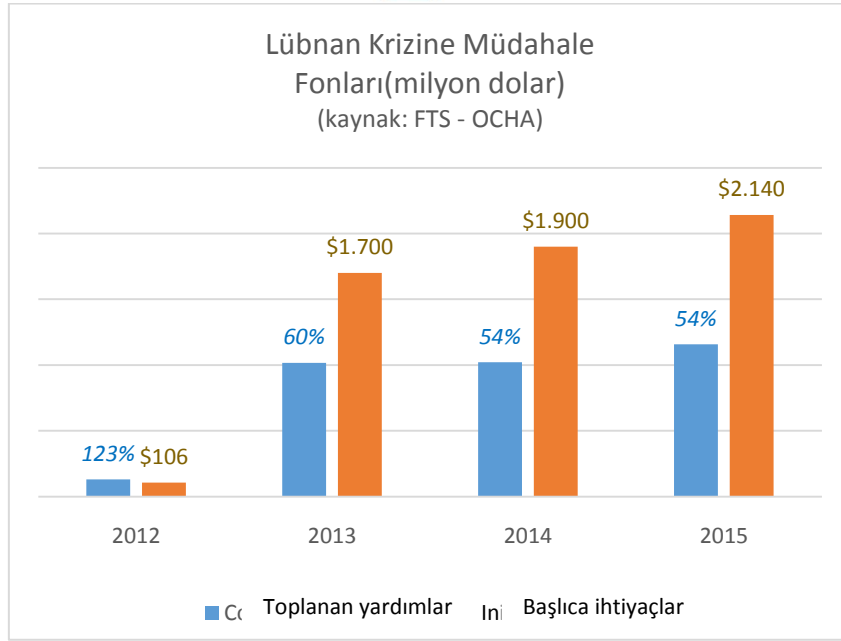
6.1. Bağışçıların tükenmişliği ve devlet kurumlarına karşı güvensizlik

2012-2014 dönemi boyunca, insani aktörlerin Lübnan'da yaşanan mülteci kriziyle başa çıkabilmek için gereksinim duyduğu fonlar gitgide karşılanamamaya başladı. Benzer şekilde, 2015 yılında, Lübnan için toplanan 1.16 milyar Dolar yardıma rağmen, BM ajanslarının aktardığı verilere göre ihtiyaçların sadece yarısı karşılanabilmiştir. Uluslararası toplumun Lübnan'a sağladığı finansal destek, insani aktörlerin planladığı programların hepsini karşılamak için yeterli seviyede değil. Aralık 2015'te Lübnan ve BM Ajansları, 2016-2017 Lübnan Krize Müdahale Planı (LCRP)'nı finanse edebilmek için 2.48 milyar Dolar talep ettiler, bu rakam önceki yıldan %16 daha fazla fona ihtiyaç duyulduğu anlamına geliyordu.

⁶⁹ Uluslararası Af Örgütü Sınırları Zorladı: Suriyeli mülteciler Lübnan'da giderek artan kısıtlamalarla karşı karşıya, Uluslararası Af Örgütü Yayınları, Londra, 2015. 30. sayfa. Haziran 2015.

⁷⁰ Uluslararası Kurtarma Komitesi & Norveç Mülteci Konseyi, *a.g.e.*

⁷¹ Chaaban, J., Ghattas, H., Habib, R.R., Hanafi, S., Sahyoun, N., Salti, N., Seyfert, K., Naamani, N. (2010), "Lübnan'daki Filistinli Mültecilerin Sosyo-Ekonomik Açından İncelemesi", Beyrut Amerikan Üniversitesi (AUB) raporu ve BM Filistinli Mültecilere Yardım Kuruluşu (UNRWA).

Lübnan krizine müdahale için ayrılan fonlar nasıl harcandı? Bağışçıların çoğu, Lübnan kurumlarına fon aktarımı konusunda isteksiz olduklarından, uluslararası STK'lar ve BM ajansları aracılığıyla müdahale etmeyi tercih etmişlerdir. Dolayısıyla, fonların takibinde⁷² şeffaflığı geliştirmek ve bilgi eksiklerini gidermek için, birtakım platformlar kurulmuştur:

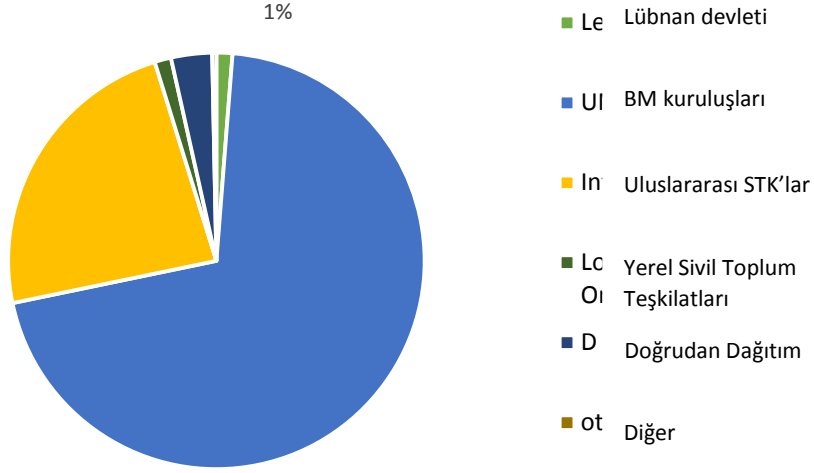
- BM İnsani İşler Koordinatörü Ofisi tarafından yönetilen Lübnan için İnsani Havuz Fonu (OCHA).
- Dünya Bankası tarafından yönetilen Çok Bağışçılı Güven Fonu⁷³
- BM tarafından yönetilen Lübnan Kalkınma Fonu (LRF)

Bu platformlar, fonları alıp uygulayıcı teşkilatlara aktarmışlardır. Lübnan için ayrılan 3.33 milyar Dolar fonun %94'ü 2012-2015 döneminde BM ajanslarına ve uluslararası STK'lara gönderilmiştir. Bağışların neredeyse hiçbiri Lübnan belediyelerine doğrudan gönderilememiş, devlete ise çok az miktar tahsis edilebilmiştir (%1.24).

⁷² Bağışların büyük kısmı, OCHA tarafından kurulan küresel platform tarafından raporlanmıştır. Fakat, Lübnan'daki müdahalelerde kullanılan fonların takibi yapılmamıştır. 2016-2017 dönemi için hazırlanan son LCRP, böyle bir mekanizma geliştirmenin gerekliliğini dile getirmektedir.

⁷³ Dünya Bankası Basın Açıklaması, 2014, "Dünya Bankası Tarafından Yönetilen Fonlar, Lübnan Belediyelerinin Suriye Krizinin Dışsal Etkilerini Telafi Etmeyi Hedefliyor" < <http://www.albankaldawli.org/ar/news/press-release/2014/09/12/world-bank-run-trust-fund-targets-municipalities-to-offset-spillovers-of-syrian-crisis>>

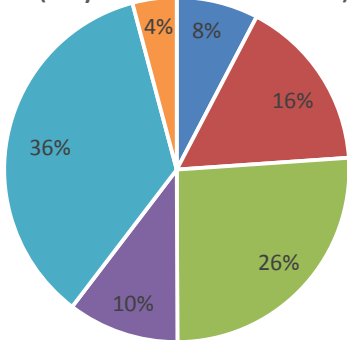
Fonların Ulaştığı Yerler
2012 - 2015 Dönemi (kaynak: FTS - OCHA)

Örneğin, Suriye krizine müdahale etmek için Avrupa Birliği (AB) tarafından özel olarak oluşturulan Avrupa Fonu Madad, Lübnan kurumları ile çalışma ve hâlihazırda işlevsiz hükümete bağış gönderme konularında isteksiz olduğunu açıkça belirtmiştir⁷⁴.

Bağışçılar kimler? Yardımların çoğu ulusal devletlerden geliyor. Avrupalı Devletlerden (Avrupa Birliği katkıları dahil olmak üzere), Kuzey Amerika ülkelerinden ve Arap ülkelerinden gelen yardımlar toplam fonun %88'ini oluşturuyor.

2013 - 2015 Dönemi
Temel Bağışçılar
(kaynak: FTS - OCHA)

⁷⁴ Daily Star, Ekim 2015. <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2015/Oct-23/319925-eu-official-no-financial-aid-before-functioning-government.ashx>

Pek çok uluslararası bağışçı, Lübnan'a Suriye krizinden önce de yardımda bulunuyordu. 2006'da, Lübnan-İsrail savaşının ardından- pek çok Avrupa ve Arap devleti ülkenin yeniden inşası için destekte bulunmuştur.

Bölgede yaşanan krizin sonuçlarıyla mücadelede birinci numaralı bağışçı, Avrupa Birliği'dir

Lübnan'daki yardımlar, Avrupa Birliği'nin bölgesel müdahalesinde (Türkiye, Ürdün, Irak ve Suriye içinde de bulunmakta) kullanılan fonların dörtte birini oluşturmaktadır. Avrupa Birliği, 2011'den 2013'e kadar Lübnan'a yaptığı yardımları 17.7 milyon Dolardan 188 milyon Dolara çıkarmıştır. Fakat 2014 yılında, dünya genelindeki diğer bağışçılarda görülen tükenmişlik durumu, AB'nin yardımlarını da etkilemiştir, bu nedenle yardımlar 152 milyon Dolara düşmüştür. 2015 yılında, Suriye krizinin Avrupa'da neden olduğu gelişmeler – DAEŞ'in neden olduğu terör tehdidi ve Yunan sahilleriyle Avrupa'daki tren istasyonlarına ulaşan mülteci sayısında görülen artış- nedeniyle AB, yeni bir Avrupa Göç Gündemi belirleme konusunda mutabakata varmıştır. Eylül 2015'te, AB sınırların kontrolü için ek fonlar ayırmıştır (Frontex, Europol ajansları ve üye ülkeler tarafından): 2015-2020 dönemi için 7.67 milyar Avro ayrılmasına karar verilmiştir. Ayrıca, Suriye'ye komşu ülkeler için de (Avrupa Komşuluk Enstrümanı ve *Madad Fonu* aracılığıyla)⁷⁵ ek fon ayrılması kararlaştırılmıştır. AB, 2015 yılında Lübnan için ayırdığı yardım miktarını 182 milyon Dolara çıkartmıştır.

6.2. Kalkınma yaklaşımına geçiş bakanlıklar tarafından destekleniyor

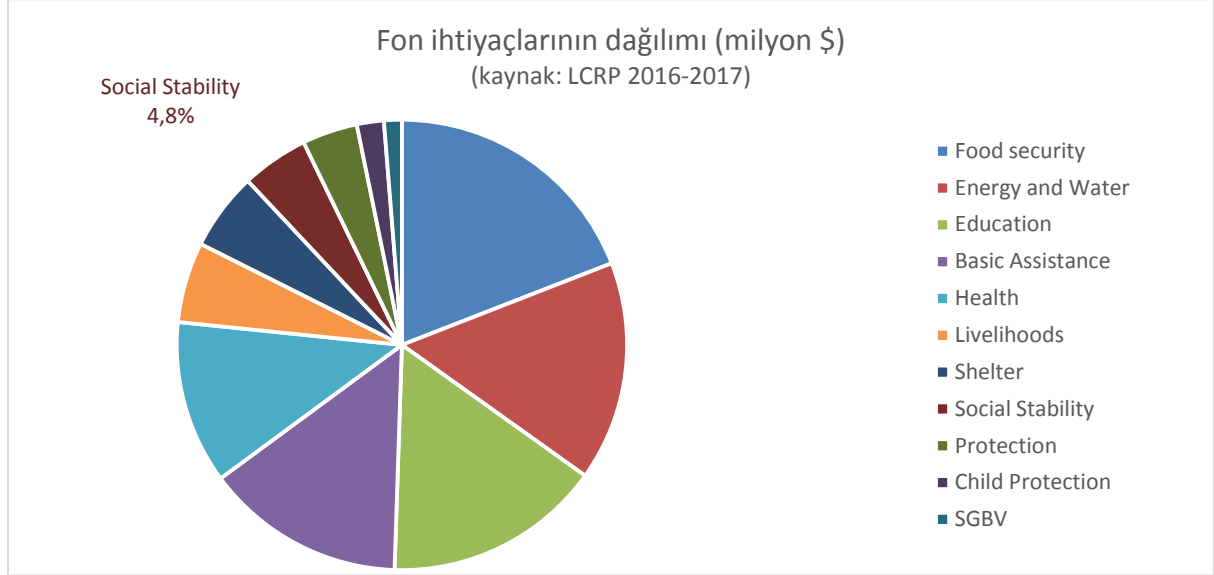
Suriye krizinin uzun sürecek bir krize dönüşmekte olduğunun uluslararası toplum tarafından anlaşıldığı 2013 yılı boyunca, ev sahibi toplumlar ve mülteciler arasında yaşanan "sosyal dayanışma" sorunları, bölgeye yapılan müdahalelerde ele alınmıştır (bkz. 5. Bölgesel Müdahale Planı). Bağışçılar ve insani aktörler, küçük etkiye sahip yardım tedariği sağlamaktansa Suriyeli mültecileri ve ev sahibi toplumları merkeze alan sürdürülebilir programlar geliştirme ihtiyacının farkına varmışlardır. Aralık 2014'te, AB kalkınma ve dirençlilik girişimlerinin fonlanması için ayrılan yeni bir platform oluşturmıştır: "Suriye Krizine Karşılık AB Bölgesel Güven Fonu" (*Madad Fonu* olarak da bilinmektedir)⁷⁶. AB Komisyonu tarafından 20 milyon Avro ile başlatılan program hâlihazırda (Aralık 2015 itibarıyla) 610 milyon Avroya ulaşmış durumdadır. Bu para miktarının yaklaşık beşte biri, bölgedeki yerli halk ile mülteciler arasındaki gerginliklerin dindirilmesi için geliştirilen programlarda kullanılacaktır (310 milyon Avro). Fon, 50 farklı program teklifi almıştır. Bağışların yarısı Avrupa STK'larına, %20'si Avrupa kalkınma ajanslarına, %30'u ise BM ajanslarına ayrılacaktır.

Ülke düzeyinde, aynı strateji 2015 ve 2016'da Lübnan için fon başvurularını da şekillendirmiştir. Erzak dağıtımı ve hijyen kitleri gibi aciliyeti olan insani yardımlar ile birlikte, LCRP I 2015-2016 ve LCRP II 2016-2017, "sosyal dayanışma" yı geliştiren projeler için çağrıda bulunmuştur. Bu durum, tüm aktörlerin bir kalkınma yaklaşımına geçtiğine işaret etmektedir. Sektöre göre ihtiyaçların dağıtımı, bazı durumlarda bu stratejiye uygun olarak yapılmamaktadır, çünkü 2016 yılı için gereken fonların %5 inden daha azının sosyal istikrar programlarına ayrılacağını gösteriyor (benzer şekilde, LCRP 2015'te

⁷⁵ AB, AB Göç Gündemi: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/press-material/docs/state_of_play_-_member_state_pledges_en.pdf

⁷⁶ Avrupa Birliği, Madad Fonu, <http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/pdf/key-documents/syria/20120212-signed-ca-eutf-syrian-crisis-and-annex1-objectives-and-purposes.pdf>

%7 "sosyal istikrar" için ayrılmıştı). Fakat, sözkonusu plan her sektörde uzun vadeli çözümler geliştirme ihtiyacını vurgulamaktadır (örneğin, su tankeri bağışlamak yerine su şebekesini yenilemek, yerel topluluklara jeneratör ve su pompası sağlamak, kuyu kazmak, eğlence-dinlenme merkezleri açmak gibi).

Suriye krizine müdahale etmek için geliştirilen bu yeni yaklaşım, ulusal kurumların kapasitelerini geliştirmeyi de hedeflemekteydi. Bağışçıların tükenmişlik durumuna girmesiyle birlikte, Lübnanlı yetkilileri müdahil etmek ve bir çıkış stratejisi öngörmek gerekli hale gelmiştir. Bu durum, 2014'ten bu yana insani müdahaleler üzerindeki nüfuzunu artıran Lübnan devleti tarafından da destek görmüştür. LCRP 2016-2017, kriz karşısında atılacak adımlarda Lübnan devletinin öncülük etmesine dikkat çekmiştir. "Yatırımların üzerinde hükümet tasarrufunun güçlendirilmesi" için⁷⁷, tüm müdahaleler Lübnan bakanlıkları aracılığıyla yapılabilecektir. Örneğin, Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı (MEHE), STK'lar ile yapılacak özel işbirlikleri için ihaleler açmaktadır. Eğitim alanında çalışma yürütmek isteyen tüm STK'lar başvuru yaptıktan sonra, MEHE kazanan ihaleyi açıklamaktadır. Benzer şekilde, Lübnan Ev Sahibi Toplumlara Destek Projeleri (LHSP), Sosyal İşler Bakanlığı (MoSA) ve UNDP tarafından geliştirilmiştir. Söz konusu projeler, Lübnan'daki kurumların kapasitelerini geliştirmeyi ve yerel toplumların direncini uzun vadede artırmayı hedeflemektedir.

6.3. Belediyeler hedefteki yeni yararlanıcılar mı?

Bu yeni kalkınma odaklı stratejide yerel yönetime ne kadar önem atfediliyor? Son 3RP'nin bölgesel talimatından ardından, LCRP 2016-2017, belediye kapasiteleri için duyulan kaygıyı dile getirmektedir. Mülteci akınıyla çok kısıtlı imkânlarla rağmen başa çıkmaya çalışan belediyelerin desteklenmesinin önemini vurguladı. Plan, ilk müdahalelerin belediye zabıtalara (etik kurallar, standart harekât prosedürü ve eğitim) odaklanması gerektiğini belirtiyor. Plan ayrıca toplumlar arasında yaşanan gerilim ve olaylarla başa çıkabilmek için oluşturulan "Sosyal İstikrar Mekanizmaları" geliştirmeyi de hedefliyor. Plan, her sektördeki müdahalelere dahil edilecek belediye ve belediye

⁷⁷ LCRP 2016-2017, sayfa 26.

birliklerini sayısını da belirtiyor: örneğin 244 belediye ve 33 Belediye Birliği Sosyal İstikrar ve Geçim Müdahalesi çerçevesinde desteklenirken, 200 belediyeye barınak yardımı, 1004 belediyeye (yani bütün belediyelere) Enerji&Su desteği sağlandı. Fakat, LCRP bu "destek" lerin nasıl yapılacağı konusunda henüz net bir açıklama yapmadı. Çoğu vakada, belediyeleri duruma müdahil etmek mültecilere ve ev sahipliği yapan toplumlara hizmet tedariklerini geliştirmenin bir yolu olarak sunuluyor. Yani belediyelerin güçlendirilmesi kendi başına bir çıktı olarak görülüyor.

Avrupa Birliği

Avrupa Birliği, Lübnan'daki yerel yönetimleri öncelikle tercih edeceği ortaklar olarak görmekte ve belediyelere sağlamakta olduğu desteği vurgulamaktadır⁷⁸. Fakat Suriye krizine müdahalede kullanılmak üzere toplanan son Avrupa MADAD fonu, yerel yönetimlerle yapılan işbirliğini çok da fazla önemsememiştir. "Proje Seçimi İçin İşlevsel Kriterler" adıyla yayımlanan belgede, fon ve bağış almak isteyen insani aktörlerden "oluşturacakları yapıların eylemin sonunda yerini koruyup korumayacağını" ve "eylem sonuçlarının yerel tasarrufu olup olmayacağını" değerlendirmelerini talep etmektedir.⁷⁹ Fakat projelerin belediyelerle ortaklık kurularak uygulanmasını talep edilmemektedir.

Birleşmiş Milletler

BM ajansları krizden önce belediyelerle çalışma yürütmekteydi. UNDP, pek çok program aracılığıyla 2006'dan bu yana yerel yönetimlerle çalışmalar yürütmüştür. 2011'den sonra, BM yerel yönetimler konusunda sahip oldukları bu tecrübeye eklemeler yaparak gelişme göstermiştir. 2014 yılında, belediyelerde fiziksel altyapı sağlamak amacıyla, Sosyal İşler Bakanlığı ortaklığında Lübnan Ev Sahibi Topluma Destek Projeleri'ni (LHSP)başlatmışlardır. Müdahale etmeyi amaçladıkları bölgelerde bulunan belediye başkanları ve yerel komitelerle bir dizi toplantı düzenleyip onlardan projeleri onaylamalarını talep etmişlerdir. Buna ek olarak, teknik destek de sağlanmıştır (bkz. Belediye birliklerindeki bölgesel teknik ofislerin BM HABITAT projesi)

Dünya Bankası

Dünya Bankası, belediyelerin finansmanı ve kredilerini değerlendirmek yapılan pek çok akademik çalışma için finansman sağlamıştır. Bune ek olarak, yerel kapasite geliştirmek için projelere de fon sağlamışlardır. Nisan 2003'ten bu yana, Kültürel Miras ve Kentsel Kalkınma Projesi (CHUD) için 31.5 milyon Dolar fon sağlamıştır. Proje, Lübnan'ın başlıca tarihi şehirlerinde arkeolojik alanları onarmayı ve bağışçıların ihtiyaçları daha iyi belirleyebilmeleri için yerel yönetimlere yardım etmeyi hedeflemektedir.

Desantralize İşbirliği

Lübnan belediyeleri ile Batılı belediyeler arasındaki işbirliğine yönelik girişimler, son beş yılda düşüş göstermiştir. Yapılan işbirliklerinin çoğu model uygulamalar, eğitimler, saha ziyaretlerinden (kısa bir

⁷⁸ 20 milyon Avro değerindeki fonu "kurumsal kapasite geliştirme" için ayırmışlar, belediyeleri doğrudan desteklemişlerdir. Örneğin, Beyrut'taki birtakım kamusal alanların yenilenmesi için Fransız *Region Ile-de-France* ile birlikte fon sağlamışlardır (350,000 Avro).

⁷⁹ Avrupa Komisyonu, Komşuluk ve Genişleme Müzakereleri, Suriye krizine karşı AB Bölgesel Güven Fonu, Madad Fonu. "A) Kavramsal Notlar/ teklifler, Madad Fonu Amirine teslim edilmiş, ve B) Faaliyet belgeleri için gerekli olan Operasyonel Kriterler, Madad Fonu Operasyonel Heyeti'ne teslim edilmiştir." 3. sayfa.

http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad/eutf_madad_operational_criteria_for_project_selection.pdf

süre önce Hydro-Conseil, 20 Lübnanlı belediye başkanını, su arıtım tesislerini ziyaret etmek ve yerel yetkililerle görüşmek için Fransa'ya saha ziyaretine götürdü) oluşmaktadır.

Uluslararası bağışçılar tarafından fon sağlanan ve yerel yönetimler ortaklığıyla uygulanan girişimler

Belediyelerle ortak olarak yürütülmüş olan altyapı projeleri					
Bağışçı & Uygulayıcı Kanal	Proje Tanımı	Yer	Fonlar	Tarih	Belediyelerin Projedeki Rolü
BM Habitat & BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR)	Toplum Destek Projeleri - fiziki altyapılar (jeneratörler, su pompaları, su tankerleri, bobcatler, temizlik araçları, kamyonetler, kazıcı yükleyiciler, çöp kutuları ve kamyonları, güneş ışığıyla çalışan lambalar, güneş enerjisi sistemi, okul için ek sınıflar, reçel üretim makinesi)	25 belediyede & çoğunluğu güneyde ve Lübnan Dağı civarında olan 13 belediyeler birliğinde	1,016,216 Dolar	2013	Belediyelerin bütçelerine para aktarılamasa da, fiziki altyapının sahibi konumundadırlar. Bağışçılar projelerle birlikte gelmekte ancak bazen belediyeler satın alma sözleşmeleri için araştırma yapmaktadırlar. Bazı durumlarda da personel desteği sağlanmaktadır.
UNDP - UNHCR & Sosyal İşler Bakanlığı	Toplum Destek Projeleri, Lübnan Ev Sahibi Toplamları Destek Projeleri ile tamamlandı.	<i>Projelerin sayısı ve fonların toplam tutarları, PDF dosyası halinde bu rapora eklenmiştir.</i>		2014	
UN HABITAT & UNHCR & UNICEF ve Genç Hristiyan Erkekler Derneği (YMCA)	"Belediyeler Birliği'nin mültecilerin ve ev sahibi toplumların ihtiyaçlarına cevap vermedeki rolünü artırmak"	Iqleem Kharroub Chemali Belediyeler Birliği & Sahel Zahrani Belediyeler Birliği (toplamda 35 belediye)	?	Eylül - Aralık 2013	
Ile-de-France Region	Park	Haut-Metn	350,00 Avro		

Save the Children	Sokakların ve kaldırımların temizlenmesi	Marj (Batı Bekaa)	150 işçi*15 gün *günlük 15 ABD Doları	2014	Belediye, STK'ya bölgedeki Lübnanlıların ve Suriyeli mültecilerin listesini vermektedir. STK da mülakat yapıp işçileri istihdam etmektedir.
UNHCR ve UN HABITAT	Katı Atık Tesisi	Ain Baal Belediyesi-Qada Tyr	5,000 Dolar	tamamlandı	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.
UNICEF	Jeneratörler	Tyr	50,000 Dolar	tamamlandı	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.
Kalkınma ve Yeniden Yapılandırma Konseyi	Kanalizasyon Hattı	Toura - Qada Tyr	80,025 Dolar	tamamlandı	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.
Kore BM Lübnan'da Barış Gücü + BM Lübnan'da Barış Gücü (UNIFIL)	İçme Suyu Şebekesi	Maaroub - Qada Tyr	55,800 Dolar	tamamlandı	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.
BM Lübnan'da Barış Gücü (UNIFIL)	İstinat Duvarı	Al Bestan - Qada Tyr	25,000 Dolar	tamamlandı	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.
UNIFIL	Arazi Ölçme İçin GPS	Tyr	25,000 Dolar	tamamlandı	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.
UNHCR ve UN HABITAT	Katı Atık Tesisi (kamyon)	Ain Baal Belediyesi - Qada Tyr		devam ediyor	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.
Norveç Mülteci Konseyi	Borj AL Shamali'de Artezyen Kuyusu	Borj Al Shamali - Qada Tyr		devam ediyor	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.

Dünya Bankası	Ain Baal'deki katı atık tesislerini onarıp geliştirme (BIOGAZA, PYROLSIS...)	Ain Baal Belediyesi-Qada Tyr		devam ediyor	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.
UNICEF	İçme Suyu Şebekeleri	Borj Rahal, Al Kolayla, Aytit, AL Borghliyi, Der Kanoun Ras el Ain , Tyr Debba, Barish		devam ediyor	Proje Tyr Belediyeler Birliği Teknik Ofisi tarafından koordine edilmiştir.
İdari Reform (OMSAR) için, Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı (ENPI) aracılığıyla AB ve Devlet Bakanlığı Ofisi destekleriyle.	Lübnan'daki Katı Atık Yönetimi Kapasitelerini geliştirme. Bu programlar, katı atık yönetiminin genel verimini artırmayı hedeflemektedir.	Belediyeler			
Birleşik Krallık & BM Kalkınma Programı (UNDP)	Lübnan Belediye Hizmetleri Programı	Wadi Khaled, Bekaa merkezi ve Nabatieh'de bulunan 60'tan fazla belediye	5,200,000 Pound & 9,000,000 Pound	2014-2016	
İdari Reform (OMSAR) için, Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı (ENPI) aracılığıyla AB ve Devlet Bakanlığı Ofisi destekleriyle.	Beqaa ve Akkar bölgelerindeki Katı Atık Yönetimi Kapasitelerini geliştirme.	Beqaa ve Akkar bölgelerindeki çöp depolama sahalarına erişim elde eden belediyeler ve o bölgelerin sakinleri	14,000,000 Avro	2014-2019	

Avrupa Birliği & Almanya	Lübnan Ev Sahibi Toplumlar Destek Programı	Lübnan belediyeleri	10,000,000 Avro	2014-2015	
Fransa Kalkınma Ajansı	Suriyeli mültecilerin yoğun olduğu Lübnanlı belediyelere Katı Atık Yönetim Sisteminin uygulamasına ilişkin verilen destektir. Projenin odak noktası, ev atıklarıdır. Geri dönüşümlü atık ayrıştırma, toplama ve geri dönüşüm sisteminin kurulması teklifini içeren proje, 12 hedef belediyedeki atık yönetimini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Proje, farkındalık artırma, danışmanlık ve eğitim faaliyetlerini de içermektedir.	12 belediye (Halba, Jdideh, Cheikh Taba, Bar Elias, Taanayel, Jditah, Ajaltoun, Antoura, Baabda, Damour, Naameh, Jiyeh)	999,830 Avro	2014-2017	

Doğrudan çıktısı yerel kapasite inşası olan proje ve programlar

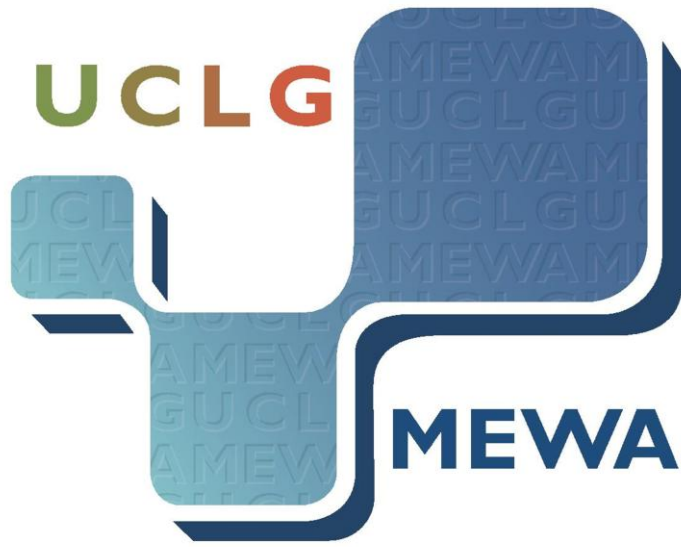
Bağışçı & Uygulayıcı Kanal	Proje Tanımı	Yer	Fon	Tarih	Belediyelerin Projedeki Rolü
BM Habitat	Bölgesel Teknik Ofisler. Belediyeler Birliği bünyesinde Bölgesel Teknik Ofisler kurma. Kurulan ofisler birliğin parçası olur ve yabancı bağışçılar tarafından finanse edilen ve belediyeler tarafından uygulanan tüm proje ve programları koordine etmektedir. Personel bütçe yönetimi, proje teklifi yazımı, proje masraflarının takibi, veri toplama ve saha incelemesi konularında eğitim alırlar.	Güneydeki ve Bekaa bölgesindeki 6 belediye birliğinde.	Her birliğe aylık 5000 Dolar (4 personel için: yöneticiler, şehir planlamacısı, veri toplama görevlisi, sosyal hizmet görevlisi)	2006'dan beri	BTO, Birlik yönetiminin tam zamanlı katılımcısı olur. 2013'den beri, BM Habitat birkaç birlikten ekonomik desteğini çekti. Maaşların karşılanmasını belediye birlikleri üstlenmektedir.
İtalya (ikili işbirliği)	Villes amies des enfants "MOSAIC" programı. Çocuklar için belediye konseylerinin kurulması.	Chiyah, Jdeideh, Rachayya el Wadi & Ajaltoun			
Hydroconseil - SIAPP	Belediye yetkililerine su şebekeleri ve sıhhi tesisat üzerine verilen eğitim ve atölye çalışmaları.	Ghobeiry, Joub Jannine, Baalbek		2015	Belediye başkanları, Fransız mevkidaşlarıyla bir araya geldiler ve atık su arıtma tesislerini ziyaret ettiler.
Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı (ENPI) aracılığıyla Avrupa Birliği. İçişleri Bakanlığı, Kalkınma ve Yeniden Yapılandırma Konseyi ve Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Fonu	Belediye Finans Programı'na verilen destek (Bu program belediyelerin su temini, sıhhi tesisat, katı atık uzaklaştırma ve katı atık sistemi geliştirme altyapı projelerini tasarlama ve uygulama yeteneklerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Projenin teknik destek kısmı (2.9 milyon Dolar) Lübnan yönetimine kapasiteleri belediye seviyesinde artırmaya yönelik kurumsal destek sağlamaktadır.	Kuzeydeki ve Beqaa'daki belediyelerde ve belediye birliklerinde.	20,000,000 Avro	2012-2017	

destekleriyle. (EFSD)					
Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı (ENPI) aracılığıyla Avrupa Birliği. İdari Reform bakanlığı ile birlikte (OMSAR)	Lübnan'daki yerel yönetimleri geliştirme (hedef: Lübnan topraklarındaki 12-15 belediye gruplarının yerel gelişimlerini desteklemek. Belediyelerin yönetim usullerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Yerel gelişim ofislerinin kurulması.	15 belediye birliği ve 200 belediye	12,000,000 Avro	2007-2014	

6.4. Tüm Lübnan belediyeleri yardım alıyor mu?

Fon akışının durgunlaşması, insani aktörlerin müdahaleleri için öncelik sırası yapmaları gerektiği anlamına gelmekteydi. OCHA ile birlikte, UNICEF'in, Lübnan'daki en kötü durumdaki 251 bölgenin yıllık listesini yayımlama görevi bulunmaktadır⁸⁰. Bu sıralama, en büyük çaptaki demografik değişimi ve bunun sonucunda altyapılarda meydana gelen baskıları tecrübe eden bölgelere odaklanmaktadır. Diğer bir deyişle, "en kötü durumdaki bölgeler" kategorisine girmeyen bazı belediyeler, bazen uluslararası müdahaleden mahrum kalmaktadırlar. Pek çok STK çalışanının da bildiği üzere, uluslararası toplum aslında her bölgeye müdahale edecek güce sahip olduğundan, bu sınıflandırma bazen kötü sonuçlar doğurabilmektedir. Bunun yanı sıra, Lübnanlı belediye başkanlarının çoğu projenin zamanlamasından yakınmaktadırlar. Ayrılan fonlar harcadıktan ve STK'lar bölgeden ayrıldıktan sonra, belediyeler bazen yeni atık su arıtım tesisi veya yeni elektrik ağı için yüksek miktarlarda işletme masrafını karşılamak zorunda kalmaktadırlar. Belediyeler ayrıca bu yeni altyapı çalışmalarını yürütecek teknik eleman sıkıntısı da çekmektedir.

⁸⁰ UNICEF, OCHA & REACH, Şubat 2015, Lübnan'da Toplumun Savunmasızlığını Tanımlamak.

Yerebatan Caddesi No:2 Sultanahmet 34110 Istanbul, TURKEY

Tel: +90 212 511 10 10 Fax: +90 212 519 00 58

www.uclg-mewa.org - uclg-mewa@uclg-mewa.org

facebook.com/UCLGMEWA - twitter.com/uclg_mewa

youtube.com/user/UCLGMEWA